

Effecten van de inzet van combinatiefuncties in het onderwijs

maart 2012

Effecten van de inzet van combinatiefuncties in het onderwijs

Opdrachtgever: Projectgroep
Combifuncties Onderwijs

Utrecht, maart 2012

Auteurs: Jessica van der Linden, Michiel van der Grinten
Peter Gramberg, Eelco van Aarsen © Oberon
Postbus 1423, 3500 BK Utrecht, tel. 030-2306090
fax 030-2306080, e-mailadres: info@oberon.eu

Oberon

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Waaron een onderzoek naar de effecten?	7
1.2 Onderzoeksvragen	7
1.3 Onderzoeksopzet	7
1.4 Leeswijzer	10
2. Speelveld	11
2.1 Invoering en doelstellingen	11
2.2 Eerdere onderzoeken naar combinatiefuncties	11
2.3 Nieuw beleid	12
3. Profiel van de combinatiefunctionaris	13
3.1 Combinatiefunctionaris vooral werkzaam in de sportsector	13
3.2 Combinatiefunctionaris vaak werkzaam voor en op meerdere scholen	14
3.3 Meer aanstellingen door regeling	14
3.4 Motieven voor aanstelling hangen samen met schoolprofiel	15
3.5 Combinatiefunctionaris gericht op versterking van het aanbod	15
3.6 Inbedding in team niet altijd even sterk	16
4. Effecten op aanbod	17
4.1 Samenstelling activiteiten aanbod in overleg	17
4.2 Activiteiten: meerdere keren per week	18
4.3 Meer, diverser en kwalitatief beter	18
5. Effect op leerlingen	19
5.1 Deelname aan activiteiten	19
5.2 Lidmaatschap van verenigingen en organisaties	20
5.3 Effecten op betrokkenheid en motivatie	20
5.4 Overige effecten op kinderen	21
6. Effect op samenhang binnen- en buitenschoolsprogramma	22
6.1 Scholen werken met diverse organisaties samen	22
6.2 Samenwerking met meer en andere organisaties	22
6.3 Zoekend naar inhoudelijke afstemming tussen binnen- en buitenschools aanbod	22
7. Effecten op school en docenten (leerklimaat)	24
7.1 Beperkte versterking sport- en cultuurkennis bij docenten	24
7.2 Verlichting taken docenten	25
7.3 Versterking gezamenlijk pedagogisch klimaat niet expliciet	26
8. Effecten op ouders	27
9. Conclusies en aanbevelingen	28
9.1 Conclusies	28
9.2 Aanbevelingen	29

Bijlage 1: gespreksleidraden interviews	31
Gespreksleidraad directies en combinatiefunctionarissen	31
Gespreksleidraad docenten	32
Gespreksleidraad leerlingen PO-SO-VO	33
Bijlage 2: enquêtes	34
Vragenlijst combinatiefunctionaris PO/SO	34
Vragenlijst combinatiefunctionaris VO	38
Vragenlijst directie PO/SO	42
Vragenlijst directie VO	46
Vragenlijst docenten PO/SO	50
Vragenlijst docenten VO	53
Vragenlijst leerlingen PO/SO	56
Vragenlijst leerlingen VO	58

Samenvatting

Waarom een onderzoek naar de effecten?

Sinds 2008 zijn op scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs combinatiefuncties sport en cultuur ingezet. De functionaris combineert twee soorten functies en heeft, in plaats van twee, één werkgever. Een gedeelte van het werk vindt plaats in het onderwijs waarbij meestal wordt bedoeld op onderwijsondersteunend personeel. Per 1 januari 2012 zullen er ruim 1800 FTE¹ combinatiefunctionarissen zijn aangesteld waar de gemeenten voor getekend hebben. Hiervan werkt meer dan de helft op het gebied van onderwijs en sport, ongeveer een kwart op het gebied van sport en cultuur en een klein deel op het gebied van onderwijs en cultuur. Ze zijn onder andere aan de slag gegaan met het vergroten en versterken van het aanbod, het stimuleren van de deelname aan activiteiten en het vergroten van de doorgaande lijn tussen het binnen- en buitenschoolse programma. Of ze daar in geslaagd zijn, is eind 2011 onderzocht in opdracht van de projectgroep Combifuncties Onderwijs door de Stichting Onderwijs Vraagt Kennis en onderzoeks- en adviesbureau Oberon. Voor dit kwalitatieve onderzoek zijn schooldirecteuren, combinatiefunctionarissen, docenten en leerlingen van 13 verschillende scholen uit heel het land geïnterviewd en geënquêteerd. Het zijn scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs, die al langer werken met een combinatiefunctionaris sport of cultuur.

Meer en diverser aanbod

Op de door ons bezochte scholen worden meer activiteiten georganiseerd op het gebied van sport en cultuur en er is diverser aanbod. Ook worden er andere sporten of culturele activiteiten aangeboden dan voorheen. Daarnaast zien we dat er meer tijd is voor het organiseren van de activiteiten en dat het aanbod kwalitatief beter en professioneler is. Combinatiefunctionarissen hebben de tijd, kennis en vaardigheden die andere docenten op school missen om zo'n aanbod op te zetten. Waar voorheen activiteiten als los zand aan elkaar hingen is nu een activiteitenaanbod ontstaan dat meer één geheel vormt. Ook zien we in veel gevallen een duidelijke opbouw in het activiteitenaanbod.

Enthousiaste kinderen en grotere deelname

Kinderen zijn enthousiast over de activiteiten en doen ook vaker mee aan de activiteiten op de 13 bezochte scholen. Dit komt doordat de activiteiten laagdrempeliger zijn geworden en omdat er meer aanbod is om uit te kiezen. Op enkele scholen die wij interviewden zien docenten en combinatiefunctionarissen dat de motorische ontwikkeling van kinderen is verbeterd en dat ze sociaal met elkaar omgaan. De kinderen zelf

vinden de activiteiten vooral leuk. Ze leren nieuwe dingen: sporten die ze nog niet eerder gedaan hebben of een muziekinstrument bespelen. Maar het zijn tot nu toe vooral de leerlingen die al iets met sport, muziek of dans hebben die de stap naar de verenigingen maken. Alle scholen kennen wel één of meerdere voorbeelden van kinderen die naar aanleiding van de activiteiten lid zijn geworden van een vereniging. De meeste scholen zouden graag zien dat nog meer kinderen lid worden van een vereniging. Ze beseffen zich echter dat dit doel wellicht niet voor ieder kind haalbaar is. Zeker omdat het toeleiden van kinderen veel tijd kost. Maar ook doordat op sommige scholen het naschoolse aanbod zo aantrekkelijk is dat kinderen minder snel geneigd zijn om naar een vereniging te gaan. Waarom zou je naar een vereniging buiten de wijk gaan als je leuke activiteiten kunt doen in een vertrouwde en veilige omgeving?

Kortere lijnen

Tussen de door ons bezochte scholen en verenigingen zijn kortere lijnen ontstaan. De combinatiefunctionaris weet vanuit zijn/haar netwerk sneller activiteiten en de daarbij horende materialen te regelen. Ook zorgen zij ervoor dat de verenigingen meer betrokken zijn bij de activiteiten. Scholen ontbreekt het daarvoor simpelweg aan tijd en aan een goed georganiseerd netwerk. Op de meeste scholen die wij interviewden zijn de activiteiten onder schooltijd afgestemd op het naschoolse aanbod. Daarbij wordt door sommige combinatiefunctionarissen gebruik gemaakt van een zogenaamde drietrapsraket. Hierbij vinden eerst activiteiten onder schooltijd plaats, vervolgens zijn er activiteiten na schooltijd in samenwerking met een vereniging en tenslotte zijn er activiteiten bij de vereniging zelf. Dit betekent echter niet dat het aanbod van de combinatiefunctionaris in alle gevallen samenhangt met het reguliere onderwijsaanbod. De afstemming tussen de combinatiefunctionaris en de docenten beperkt zich vaak tot een korte overdracht over individuele leerlingen. Afstemming van de inhoud van het aanbod op de reguliere lessen en over de manier waarop met leerlingen wordt omgegaan vindt nauwelijks plaats. Dit komt vooral doordat er onvoldoende tijd is voor afstemming en overleg.

Verlichting van taken

De combinatiefunctionaris verlicht volgens de geïnterviewde scholen vooral de taken van docenten. Hierdoor kunnen docenten zich meer bezighouden met hun eigen lessen. Ook op scholen waar de docenten aanwezig zijn tijdens de activiteiten van de combinatiefunctionaris ervaren ze deze verlichting. Ze zijn geen tijd meer kwijt aan de voorbereiding van activiteiten.

¹ Bron: projectbureau Impuls brede scholen, sport en cultuur.

De combinatiefunctionaris coördineert alle activiteiten en is een vast aanspreekpunt voor docenten en ouders. Het draagvlak bij docenten voor de activiteiten van de combinatiefunctionaris verschilt per school. Dit hangt onder andere samen met de persoonlijkheid van de combinatiefunctionaris en met de manier waarop hij/zij een onderdeel vormt van het team. Docenten zijn ook positiever over de inzet van de combinatiefunctionaris als zij effecten ervan zien bij hun leerlingen. Kennisontwikkeling bij docenten op het gebied van sport en cultuur zien we alleen bij scholen waar docenten ook deelnemen aan de lessen van de combinatiefunctionaris. Op scholen waar dit niet gebeurt is nauwelijks kennisoverdracht.

Kinderen op de eerste plaats

Kinderen komen op de bezochte scholen op de eerste plaats. Omdat combinatiefunctionarissen beperkt de tijd hebben kiezen zij ervoor om hun kostbare tijd vooral te investeren in het aanbod voor kinderen. Een enkele keer wordt een ouderavond georganiseerd of komen ouders kijken bij een voorstelling of toernooi. In uitzonderlijke gevallen begeleidt de combinatiefunctionaris ouders samen met hun kind naar de sportclub. Het informeren van ouders wordt door de scholen echter wel belangrijk gevonden, omdat ouders vaak onbekend zijn met de sportclubs en culturele instellingen en met financiële ondersteuning bij lidmaatschap.

Aanbevelingen voor de toekomst

Naast deze winstpunten zijn er volgens de bezochte scholen ook nog wel wat aanbevelingen voor de toekomst:

- De doorgaande lijn tussen het aanbod van de combinatiefunctionaris en de reguliere lessen moet verder versterkt worden.
- Er is meer tijd en aandacht nodig voor de afstemming en kennisoverdracht tussen de combinatiefunctionaris en docenten.
- De toeleiding naar de verenigingen kan verbeterd worden door:
 - kinderen die nog niet zoveel met sport en cultuur hebben meer individueel te begeleiden naar verenigingen;
 - ouders vaker te informeren over het belang van sport en cultuur voor kinderen, de mogelijkheden op het gebied van sport en cultuur en de financiële ondersteuning bij lidmaatschap.
- Er moet meer aandacht besteed worden aan de concurrentie tussen naschoolse activiteiten op school en lidmaatschap van verenigingen.
- De inbedding van de combinatiefunctionarissen in het team vraagt om meer aandacht vanuit de scholen, sportverenigingen en culturele instellingen. Het gaat dan vooral om combinatiefunctionarissen die werkzaam zijn op meerdere scholen.

Los van de hiervoor geformuleerde aanbevelingen is het zaak om combinatiefunctionarissen continuïteit te bieden, oftewel enige zekerheid dat zij ook in de toekomst hun werk kunnen blijven doen. Dat wil zeggen, voortzetten en voortbouwen op wat nu al bereikt is. Dat zal in de huidige krappe tijden niet altijd even gemakkelijk zijn. Ook de combinatiefunctionarissen zullen de komende jaren onherroepelijk de weerslag ondervinden van bezuinigingen op onderwijs en welzijn. Daar staat tegenover dat de rijksoverheid enige armslag biedt met het programma 'Sport en Bewegen in de Buurt' en wellicht bieden in breder verband ook de extra gelden voor VVE, schakelklassen en zomerscholen extra speelruimte voor lokaal beleid.

1. Inleiding

1.1 Waarom een onderzoek naar de effecten?

Sinds 2008 zijn op scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs combinatiefuncties sport en cultuur ingezet. De functionaris combineert twee soorten functies en heeft, in plaats van twee, één werkgever. Een gedeelte van het werk vindt plaats in het onderwijs waarbij meestal wordt bedoeld op onderwijsondersteunend personeel.

Per 1 januari 2012 zullen er ruim 1800 FTE² combinatiefunctionarissen zijn aangesteld waar de gemeenten voor getekend hebben. Hiervan werkt meer dan de helft op het gebied van onderwijs en sport, ongeveer een kwart op het gebied van sport en cultuur en een klein deel op het gebied van onderwijs en cultuur.

De combinatiefunctionarissen zijn onder andere aan de slag gegaan met:

- het vergroten en versterken van het aanbod;
- het stimuleren van de deelname aan activiteiten;
- het vergroten van de doorgaande lijn tussen het binnen- en buitenschoolse programma.

Of ze daar in geslaagd zijn, is eind 2011 onderzocht in opdracht van de projectgroep Combifuncties Onderwijs door de Stichting Onderwijs Vraagt Kennis en onderzoeks- en adviesbureau Oberon.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van dit kwalitatieve onderzoek is om te achterhalen welke concrete effecten de invoering van combinatiefuncties in het onderwijs heeft gehad op het onderwijs. De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Wat zijn de effecten van de Impuls brede scholen op het activiteitenaanbod van scholen en organisaties in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs?

Deze hoofdvraag is vervolgens opgedeeld in een aantal onderzoeksvragen die afgeleid zijn van de belangrijkste doelstellingen van de combinatiefunctionaris:

1. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op het aanbod van een school?
2. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op de leerlingen?
3. Wat is het effect van de inzet van combinatiefunctionarissen op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

Daarnaast zijn twee onderzoeksvragen toegevoegd die te maken hebben met de verwachting dat de inzet van combinatiefuncties ook effect heeft op het leerklimaat op school en de ouderbetrokkenheid:

4. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op de school en de docenten (het leerklimaat van een school)?

5. Wat is het effect van de inzet van combinatiefunctionarissen op de ouders?

Voorafgaand aan het beantwoorden van deze vragen hebben we geprobeerd om een beeld te schetsen van het speelveld van de combinatiefunctionaris en het profiel van de combinatiefunctionaris. Op die manier schetsen we de context waarin de combinatiefunctionaris werkzaam is.

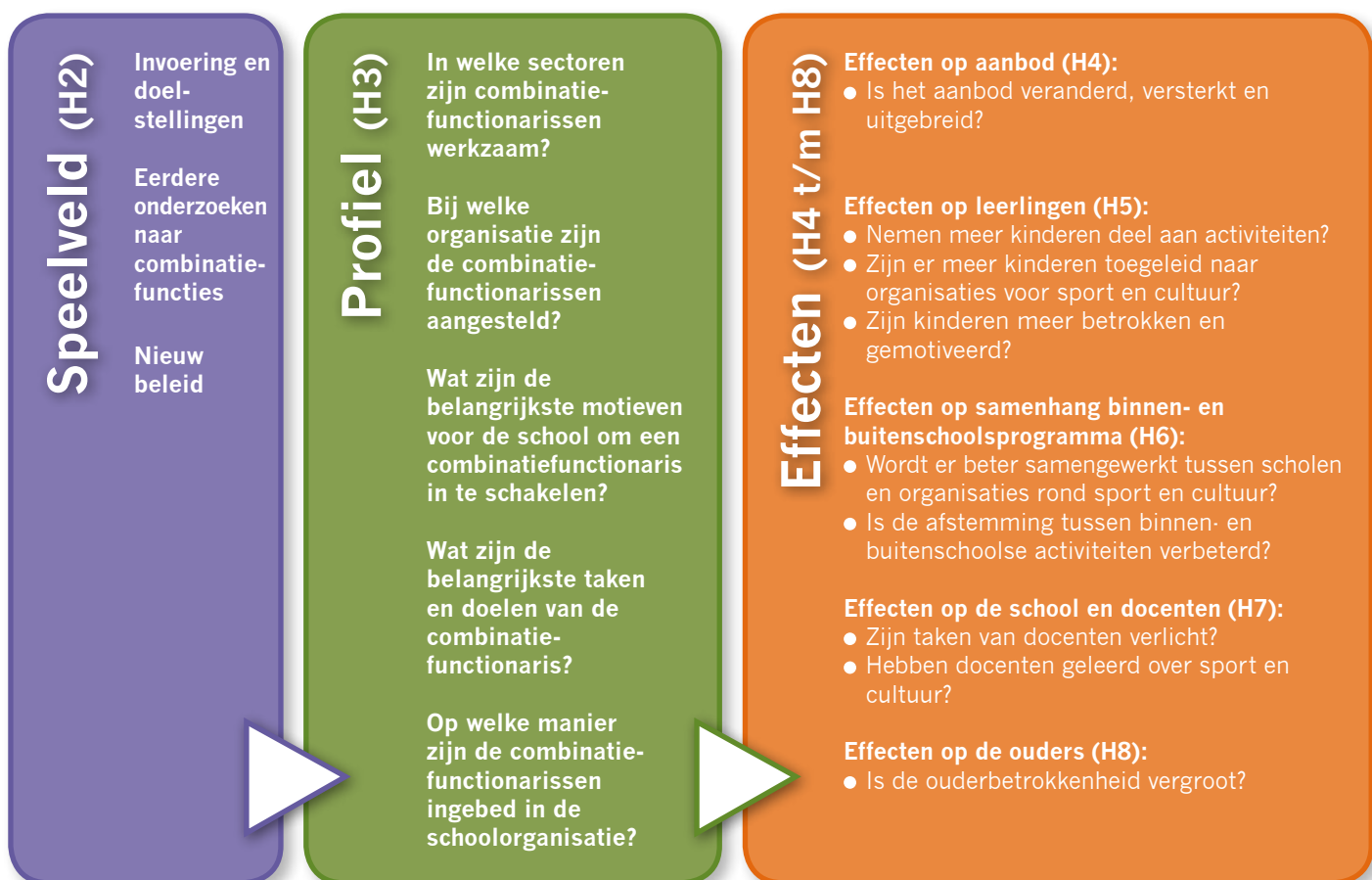
In figuur 1 op de volgende pagina hebben we aangegeven hoe we naar de effecten hebben gekeken. Wat is het speelveld van de combinatiefunctionaris, wat is het profiel van de combinatiefunctionaris en wat heeft het opgeleverd voor leerlingen, school en ouders?

1.3 Onderzoeksofzet

1.3.1 Inventarisatie en selectie van scholen

Voor dit onderzoek zijn we op zoek gegaan naar 15 scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs die al langer met een combinatiefunctionaris werken en hierin voorop lopen. Hiervoor is gekozen, omdat we verwachtten dat scholen die al langer werken met een combinatiefunctionaris beter zicht hebben op effecten dan scholen die onlangs zijn begonnen met een combinatiefunctionaris. Het gaat in dit onderzoek dus om een kwalitatief onderzoek aan de hand van enkele goede voorbeelden. Dit heeft als gevolg dat het onderzoek niet representatief is voor alle combinatiefunctionarissen in Nederland. Wel hebben we geprobeerd om zoveel mogelijk verschillende combinatiefunctionarissen (sport en cultuur / basis-, voortgezet en speciaal onderwijs) op te nemen in het onderzoek. Bij de selectie van de scholen hebben we rekening gehouden met de verschillende onderwijstypen en met de spreiding over het land. De inventarisatie van voorloperscholen hebben we in de eerste plaats via gemeenten laten lopen. Zij konden vaak goed aangeven welke scholen al verder zijn op het gebied van de combinatiefunctionaris en welke scholen nog niet. Uiteindelijk hebben we 13 scholen geselecteerd voor het onderzoek, waarvan 8 basisscholen, 2 scholen voor speciaal onderwijs, 2 scholen voor voortgezet onderwijs en 1 ROC (zie ook figuur 2).

² Bron: projectbureau Impuls brede scholen, sport en cultuur.

Figuur 1: Onderzoekskader

Schoolnaam	Plaats	Onderwijstype	Combinatiefunctie
Parkrijk	Haarlem	PO	Sport
Caleidoscoop	Almere	PO	Sport / Cultuur
Cypressenhof	Middelburg	PO	Sport
De Catamaran	Groningen	PO	Sport
De Sleutel	Rotterdam	PO	Cultuur
Het Startblok	Schiedam	PO	Sport
't Palet	Eindhoven	PO	Sport
't Palet	Vlaardingen	PO	Sport
De Spoorzoeker	Roermond	SO	Sport
Mytyschool	Eindhoven	(V)SO	Sport
Insula College	Dordrecht	VO	Cultuur
Da Vinci College	Dordrecht	ROC	Cultuur
Kandinsky College	Nijmegen	VO	Sport

Figuur 2: Selectie scholen

1.3.2 Interviews

We hebben op elke school interviews gehouden met de:

- directie en combinatiefunctionaris(sen);
- docenten;
- leerlingen.

In veel gevallen ging het om groepsgesprekken, waarbij scholen zelf een selectie van docenten en leerlingen hebben gemaakt. Voor deze gesprekken hebben we drie interviewleidraden opgesteld.

Onderwerpen die aan bod kwamen in de interviews met de directie, combinatiefunctionaris(sen) en docenten zijn³:

- aanstelling en type combinatiefunctionaris;
- aanbod;
- effecten;
- succesfactoren en valkuilen;
- aandachtspunten voor de toekomst.

In de gesprekken met de leerlingen hebben we het gehad over⁴:

- verenigingen;
- deelname aan schoolse activiteiten (sport en/of cultuur);
- deelname aan naschoolse activiteiten (sport en/of cultuur);
- effecten.

De gesprekken vonden plaats in de periode september t/m begin november 2011.

1.3.3 Vragenlijsten

De vragenlijsten in dit onderzoek waren met name bedoeld als aanvulling op de interviews. In totaal hebben we vier verschillende digitale vragenlijsten opgesteld:

- directievragenlijst;
- combinatiefunctionarisvragenlijst;
- docentvragenlijst;
- leerlingvragenlijst.

De vragenlijsten voor de directie, combinatiefunctionarissen en docenten bestonden voornamelijk uit gesloten vragen, aangevuld met een aantal open vragen.

In deze vragenlijsten is aandacht besteed aan de volgende onderwerpen⁵:

- activiteiten;
- effecten op leerklimaat;
- effecten op leerlingen;
- effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving;
- effecten op samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma;
- effect op de ouders.

De vragenlijsten voor de directie en de combinatiefunctionaris hebben we zoveel mogelijk vóór de interviewronde laten invullen. Op die manier konden we tijdens de gesprekken dieper ingaan op de in de vragenlijst genoemde effecten.

In de leerlingvragenlijst zijn alleen gesloten vragen opgenomen die gingen over⁶:

- deelname aan naschoolse activiteiten (sport en/of cultuur);
- beoordeling van deze activiteiten (sport en/of cultuur);
- lidmaatschap van een vereniging of verhoogde deelname aan culturele activiteiten.

Op sommige scholen is de leerlingvragenlijst op papier ingevuld.

De vragenlijsten zijn ingevuld in de periode september t/m begin november 2011.

Respons vragenlijsten

In totaal zijn er 517 vragenlijsten ingevuld, waarvan 462 in het basisonderwijs, 50 in het (voortgezet) speciaal onderwijs en 5 in het voortgezet onderwijs (zie figuur 3). Vanwege de lage respons in het (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs is er voor gekozen om deze onderwijstypen niet mee te nemen in de uitkomsten van de enquête. Bij de beschrijving van de uitkomsten van de vragenlijst spreken we dus alleen over het basisonderwijs. Omdat niet alle scholen evenveel vragenlijsten hebben ingevuld, hebben we de resultaten gewogen, zodat elke school even zwaar telt. Dit houdt in dat een grotere school niet meer invloed heeft op de uitkomst van een vraag dan een kleine school.

	Leerlingen	Docenten	Combinatiefunctionaris	Directie	Totaal
PO	380	65	9 (100%)	8 (100%)	462
(V)SO	40	7	2 (100%)	1 (50%)	50
VO	0	3	2 (100%)	0 (0%)	5
Totaal	420	75	13 (100%)	9 (69%)	517

Figuur 3: Respons vragenlijst

³ In bijlage 1 staan de gebruikte interviewleidraden.

⁴ In bijlage 1 staat de gebruikte interviewleidraad.

⁵ In bijlage 2 staan de gebruikte vragenlijsten voor directie, combinatiefunctionarissen en docenten.

⁶ In bijlage 2 staat de gebruikte leerlingvragenlijst.

1.3.4 Raadpleging experts

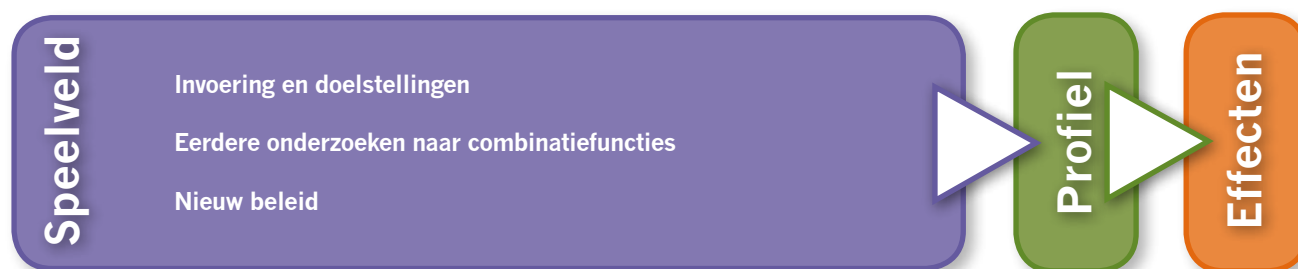
In de slotfase van het onderzoek hebben we enkele experts⁷ geconsulteerd over de bevindingen, de conclusies en de aanbevelingen van het onderzoek

1.4 Leeswijzer

Allereerst bespreken we de belangrijkste ontwikkelingen rondom de (invoering van de) combinatiefunctionaris in hoofdstuk 2. Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 3 op welke gebieden de combinatiefunctionarissen werkzaam zijn, waar ze werkzaam zijn en wat hun belangrijkste taken en doelen zijn. Daarna bespreken we de effecten van de combinatiefuncties op het aanbod (hoofdstuk 4), op de leerlingen (hoofdstuk 5), op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma (hoofdstuk 6) en op het leerklimaat (hoofdstuk 7). De effecten op de ouders komen in hoofdstuk 8 aan bod. We sluiten af met de conclusies van het onderzoek en enkele aanbevelingen voor de toekomst.

⁷ Mw. K. Hoogeveen (HKU), dhr. A. ten Brummelhuis (Kennisnet) en mw. E. Husmann (Ministerie OCW).

2. Speelveld

Het aantal combinatiefunctionarissen is sinds de invoering in 2007 snel gestegen. Inmiddels zijn zij een redelijk vertrouwd begrip in de sport-, cultuur- en onderwijswereld geworden. Dit hoofdstuk schetst in kort bestek de belangrijkste ontwikkelingen rondom de (invoering van de) combinatiefunctionaris. Wat waren en zijn de doelstellingen die ermee beoogd worden, wat zijn de resultaten tot nu toe en welke verwachtingen en plannen zijn er voor de toekomst?

2.1 Invoering en doelstellingen

In juni 2007 ondertekenden het rijk en de VNG het Bestuursakkoord 'Samen aan de Slag', waarin beleidsmaatregelen ten gunste van de ontwikkeling van de brede scholen werden afgesproken. Met dit akkoord werd de intentie uitgesproken om met een meer gebundelde inzet van geldstromen te komen tot grotere samenhang in het aanbod van onderwijs, sport, cultuur en buitenschoolse opvang. De middelen werden ingezet voor de personele component van de bekostiging van de brede scholen: de combinatiefunctionaris (in het cultuurveld wordt nu meestal de term cultuurcoach gebruikt). Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar werkzaam is voor twee of meer sectoren: in dit geval onderwijs, sport en cultuur.

Impuls brede scholen, sport en cultuur

In de brief 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' van augustus 2007 werden de gemeenten geïnformeerd over de ambitie om in totaal 2500 fte combinatiefuncties te realiseren in 2012. Deze oorspronkelijke doelstelling van de Impuls is verlaagd naar 2250 fte te realiseren in 2012.

De Impuls zelf werd eind 2007 ondertekend door De Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Vereniging Bijzondere Scholen, het NOC*NSF, Cultuurformatie en de ministeries van OCW en VWS. De daadwerkelijke start was in 2008, toen in 30 gemeenten ('de eerste tranche') combinatiefuncties werden ingevoerd. Vanaf 2009 is het budget ook ter beschikking gesteld aan andere gemeenten. In welk jaar gemeenten van start zijn gegaan met de Impuls en hoeveel formatie zij daarvoor ter beschikking hebben gekregen, is afhankelijk van het gemeentelijke inwoneraantal onder de 18 jaar. Inmiddels komen alle gemeenten in aanmerking, maar deelname is wel vrijwillig.

Gemeenten ontvangen een bijdrage van de rijksoverheid en 'matchen' deze met eigen middelen. In het eerste jaar financiert de rijksoverheid 100%. In de jaren daarna betaalt het rijk ca. 40% en gemeenten ca. 60%.

Doelstellingen

Met de combinatiefuncties wordt getracht de verbinding en samenwerking tussen sectoren te versterken aan de hand van vier doelstellingen:

- Het uitbreiden van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als het voortgezet onderwijs, om te beginnen in de 40 krachtwijken;
- Het versterken van ca. 10% van de sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk;
- Het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen;
- Het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening.

2.2 Eerdere onderzoeken naar combinatiefuncties

Bij de invoering van de combinatiefuncties is opgenomen dat de opbrengsten periodiek gemonitord en gevolgd zouden worden, zowel onder gemeenten als onder scholen. Wat betreft de opbrengsten bij de gemeenten blijkt uit de Monitor van de BMC-groep (juni 2010) dat de eerste 30 tranchegemeenten op dat moment goed op koers lagen wat betreft de kwantitatieve doelstellingen.⁸ Vijf gemeenten bleken zelfs ver boven de norm te zitten, maar er waren ook vijf gemeenten die nog geen combinatiefuncties hadden gerealiseerd of die behoorlijk op het schema achter liepen. De belangrijkste reden van de vertraging was de besluitvorming over de cofinanciering. Ook de ervaringen in andere gemeenten lieten zien dat het voorbereiden en regelen van cofinanciering tijd kost, waardoor er in het begin vaak vertraging optreedt.

⁸ A. van den Heuvel, C. Heijkoop en M. de Jong (2011), Monitor Impuls brede school, sport en cultuur 2010. Rapportage 2-meting 1e tranchegemeenten en 1-meting 2e tranchegemeenten. Amersfoort: BMC.

De gemeenten van de tweede tranche lieten in deze monitor grotere verschillen zien. Bijna een derde had nog geen combinatiefunctionaris aangesteld, terwijl eveneens een derde op of zelfs voor op het schema lag. Een deel van de tweede tranchegemeenten was vervroegd ingestroomd. Deze gemeenten hebben minder voorbereidingstijd gehad, waardoor een deel bij de meting nog niet tot aanstelling van de combinatie-functies was overgegaan. Een deel van de gemeenten van zowel de eerste als de tweede tranche vermoedde dat het in de toekomst door bezuinigingen wel eens moeilijker zou kunnen worden om de eigen middelen voor de combinatiefunctionaris op peil te houden. Men gaf daarom aan ook naar middelen van derden te zoeken.

Verdeling van de functies over de vier sectoren

De monitor van BMC laat zien dat de verdeling van de combinatiefuncties over de vier sectoren sport, cultuur, basisonderwijs en voortgezet onderwijs zich voor de eerste tranchegemeenten in de gewenste richting ontwikkelde. Bij de tweede tranchegemeenten was de inzet van de combinatiefuncties in het basisonderwijs relatief groot en bleef het aandeel fte in de sportsector en in het voortgezet onderwijs nog achter. Dit zou komen omdat veel gemeenten met het basisonderwijs al een samenwerkingsrelatie op het gebied van sport- en bewegingsonderwijs hebben opgebouwd, waardoor het vrij eenvoudig was om de combinatiefuncties in het basisonderwijs te starten.

Tevreden scholen

Ook scholen worden geregeld bevraagd over hun ervaringen met de combinatiefunctionaris door de Projectgroep Combifuncties Onderwijs.⁹ De resultaten zijn over het algemeen positief. Uit de monitor 2011 komt bijvoorbeeld naar voren dat scholen tevreden zijn over de combinatiefunctionarissen; ze krijgen gemiddeld een waardering van een 7,8. De waardering van scholen en besturen is toegenomen ten opzichte van 2010. Scholen vinden dat de combinatiefunctionarissen (in hoge mate) bijdragen aan het activiteitenaanbod. De combinatiefunctionarissen worden vooral voor het stimuleren van sport en bewegen ingezet en in mindere mate bij kunst en cultuur. Ze worden het minste ingezet voor zorgsignalering. Ruim tweederde van de scholen, waar een combinatiefunctionaris wordt ingezet, beoordeelt de kwaliteit van de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris als uitstekend. De inzet van de combinatiefunctionaris werkt in meer dan de helft van de gevallen positief op deelname aan sport- en cultuuractiviteiten. Scholen geven in de monitor ook een aantal knelpunten aan, bijvoorbeeld op het gebied van de mogelijkheden voor een eigen invulling van de functie en te weinig budget.

Cultuurcoaches

Een recent onderzoek naar de combinatiefunctionaris cultuur (cultuurcoaches) geeft meer inzicht in het profiel van de functie en de specifieke omstandigheden binnen deze sector.¹⁰ Opvallend is bijvoorbeeld het grote aantal

scholen waarvoor cultuurcoaches werkzaam zijn. Slechts 6% is werkzaam op één school, 20% is werkzaam op twee of drie scholen, de overige cultuurcoaches werken op of voor meer dan drie scholen. 'Coördinerende' coaches werken op meer scholen dan 'uitvoerende' coaches. De aanwezigheid van de cultuurcoach leidt – volgens de cultuurcoaches zelf – meestal wel tot extra uren cultuureducatie voor leerlingen. Bij de meerwaarde voor leerlingen noemen de cultuurcoaches verschillende leeropbrengsten, zoals kennismaking, verdieping, vaardigheden, creativiteit, maatschappelijke betrokkenheid en sociale competenties. Een aanbeveling uit het onderzoek is om het aantal scholen binnen de perken te houden zodat de inzet van de cultuurcoach niet te versnipperd is. Daarnaast moeten er wel duidelijke inhoudelijke verbindingen zijn tussen de leerlijnen van de school en de inzet van culturele instellingen zodat de inzet van de cultuurcoach als bruggenbouwer optimaal tot zijn recht kan komen.

2.3 Nieuw beleid

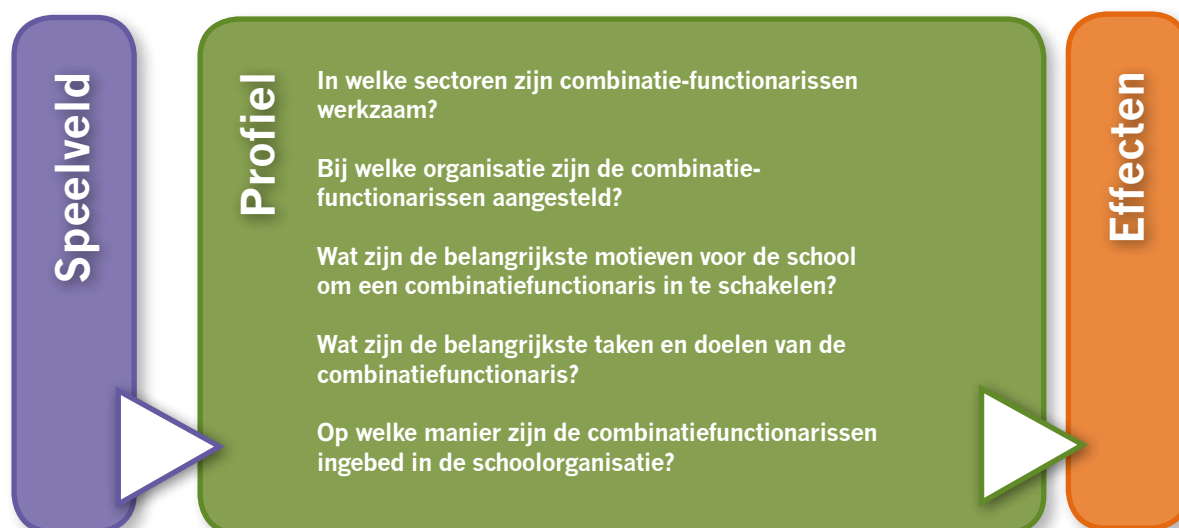
De positieve ervaringen en resultaten tot nu toe zijn aanleiding om het verschijnsel van de combinatiefunctie in de toekomst te handhaven en te versterken. Zo komt er in 2012 acht miljoen extra vrij voor combinatiefuncties en in 2013 elf miljoen extra. Het aantal combinatiefunctionarissen zal worden uitgebreid tot 2900 fte vanaf 2012. Vanuit het ministerie van VWS komt extra geld beschikbaar voor buurtsportcoaches.¹¹ Daarmee wordt de koppeling tussen sport en onderwijs uitgebreid met andere sectoren als welzijn, ouderenwerk, kinderopvang etc. Aan de gemeenten wordt een decentralisatieuitkering verstrekt voor het realiseren van buurtsportcoaches. De rijksoverheid financiert 40% en de gemeenten organiseren de cofinanciering voor de overige 60%. De impuls staat open voor alle gemeenten, dus ook voor de gemeenten die nog geen buurtsportcoaches hebben. De deelnemende gemeente kan kiezen tussen 60%, 80% of 100% van het vanaf 2012 geldende aantal formatieplaatsen. De cultuurcoaches kunnen in de toekomst gewoon blijven bestaan, maar de toekomstplannen voor deze combinatiefuncties zijn minder uitgekristalliseerd. In de beleidsbrief 'Meer dan kwaliteit' van staatssecretaris Zijlstra wordt wel aangegeven dat cultuureducatie een belangrijk element blijft, maar de rol van de cultuurcoach wordt daarin niet nader uitgewerkt. Naast de extra middelen voor de buurtsportcoaches blijft de huidige Impuls brede scholen, sport en cultuur bestaan. Tenslotte bieden de extra gelden voor VVE, schakelklassen en zomerscholen extra speelruimte en mogelijkheden voor de toekomst van de combinatiefunctionaris.

⁹ Projectgroep Combifuncties Onderwijs (2011), Resultaten monitor combifuncties onderwijs 2011.

¹⁰ Oomen, C., P. Gramberg & M.v.d. Grinten (2011), Beter minder, maar beter. Een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen. Utrecht: Oberon.

¹¹ Dit geld komt vanuit het programma voor Sport en Bewegen in de Buurt (Ministerie VWS, november 2011).

3. Profiel van de combinatiefunctionaris

In dit hoofdstuk beschrijven we aan de hand van de resultaten van de interviews en de enquêtes op welke gebieden de combinatiefunctionarissen werkzaam zijn (sport en/of cultuur), bij welke organisatie zij zijn aangesteld, wat de (belangrijkste) redenen/motieven voor de school zijn geweest om een combinatiefunctionaris in te schakelen, wat de belangrijkste taken en doelen zijn van de combinatiefunctionarissen en op welke manier de combinatiefunctionarissen zijn ingebed in de schoolorganisatie.

3.1 Combinatiefunctionaris vooral werkzaam in de sportsector

De meeste geïnterviewde combinatiefunctionarissen zijn werkzaam in de sportsector, vaak in de combinatie van vakdocent gymnastiek en activiteitenbegeleider van

naschoolse activiteiten op dit gebied. Andere terreinen/sectoren van waaruit combinatiefunctionarissen worden ingezet zijn de bibliotheek, welzijnsorganisaties en culturele instellingen. Deze aandachtsgebieden komen wel minder voor: veel gemeenten zetten toch vooral in op sport. Zo is in één van de bezochte gemeenten van de 17 fte slechts 1 fte voor cultuur beschikbaar en 16 fte voor sport. Deze 'scheve' verdeling komt bij de bezochte scholen overigens niet in vergelijkbare mate naar voren (zie figuur 4).

In totaal zijn op de 13 bezochte scholen 20 combinatiefunctionarissen werkzaam (van hen zijn er 13 geïnterviewd). De meerderheid is werkzaam in de sportsector, gevolgd door theater/muziek/dans. Vier daarvan zijn overigens werkzaam op dezelfde school.

Thema	Aantal combinatiefunctionarissen
Sport	12
Theater, muziek, dans etc.	5
Bibliotheken, media, letteren	2
Welijnsactiviteiten	1
Totaal	20

Figuur 4: Sectoren waarin combinatiefunctionarissen werkzaam zijn ¹²

Aantal scholen	Aantal combinatiefunctionarissen
Één	5
Twee	4
Drie of meer	11
Totaal	20

Figuur 5: Aantal scholen waarop combinatiefunctionarissen werkzaam zijn ¹³

¹²⁺¹³ Aantallen zijn gebaseerd op gesprekken met de directie en combinatiefunctionarissen van de 13 bezochte scholen en komen niet uit de vragenlijst.

Twee combinatiefunctionarissen (eveneens werkzaam op dezelfde school) houden zich bezig met activiteiten op het gebied van letteren en media. En tenslotte is er één combinatiefunctionaris die zich met name richt op welzijnsactiviteiten als schilderen, serviezen beschilderen, knutselen met dennenappels, handvaardigheid etc. Er kan wel enige overlap in zitten: zo is de scheidslijn tussen dans en sport soms klein. Een aantal combinatiefunctionarissen sport geeft aan dat juist dansactiviteiten momenteel heel populair zijn bij leerlingen (door programma's als So You Think You Can Dance etc.) en dat zij die daardoor frequent organiseren.

3.2 Combinatiefunctionaris vaak werkzaam voor en op meerdere scholen

Ondanks dat er bij de selectie van de goede voorbeelden speciaal is gezocht naar combinatiefunctionarissen die direct contact met leerlingen hebben (en dus niet alleen coördinerend werkzaam zijn), blijkt toch dat de meeste combinatiefunctionarissen niet alleen werkzaam zijn op de bezochte school, maar ook voor andere scholen werken. In de meeste gevallen gaat het daarbij om drie of meer scholen. Dit heeft gevolgen voor het aantal uren dat daadwerkelijk met leerlingen zelf wordt gewerkt en dat aan contacten met de rest van de school kan worden besteed.

Combinatiefunctionaris: "Ik werk nu voor vijf scholen. Dat vind ik eigenlijk te veel. Idealiter zou ik op twee scholen willen lesgeven. Ik hou wel van afwisseling, maar nu heb ik te weinig te maken met de rest van de school. Ik zou wel meer willen afstemmen met docenten, maar het is niet haalbaar om bij vijf scholen heel intensief betrokken te zijn. Er is geen tijd voor. Het zou dan ook mogelijk zijn om meer uren les te geven op school, waardoor de lessen meer effect hebben."

En ook binnen één school kan niet uitsluitend uitvoerend gewerkt worden. Zo is er met een combinatiefunctionaris gesproken die 14 uur per week bij de school werkt, waarvan ongeveer 8-10 uur direct met leerlingen. De overige uren hebben betrekking op administratieve taken en op vergaderingen en bijeenkomsten.

Combinatiefunctionaris: "Je haalt niet 100% input voor leerlingen."

De functie van de combinatiefunctionaris is – ook als deze op één school werkzaam is – vaak verdeeld over school, sportvereniging en soms ook gemeente.

Combinatiefunctionaris: "Het schakelen tussen school,

vereniging en gemeente kost tijd en vermindert de effectiviteit. Aan de andere kant leveren bijeenkomsten met andere combinatiefunctionarissen ook weer wat op, want er was zeker in het begin van de regeling toch veel grijs gebied en pionierswerk."

3.3 Meer aanstellingen door regeling

De combinatiefunctionarissen zijn aangesteld bij diverse instellingen, zoals de gemeente, de school, een welzijnsstichting, een culturele instelling of een sportvereniging. In een aantal gevallen zijn er geen nieuwe personen aangesteld als combinatiefunctionaris, maar is de aanstelling van zittend personeel door de regeling uitgebreid. Zo zijn er meerdere scholen waar al vakdocenten gymnastiek werkzaam waren. Hun aanstelling en takenpakket is door de regeling combinatiefunctionaris verbreed tot (ook) coördinator van het naschools sportaanbod, organisator van sportinstuiven en clinics etc. Op een aantal scholen heeft de regeling combinatiefunctionaris wel geleid tot de aanstelling van nieuw personeel. Het betreft hier vooral scholen die eerst geen vakdocent gymnastiek hadden.

Ook komt het voor dat personen die reeds op incidentele basis contact met de school hadden, nu combinatiefunctionaris zijn geworden en daarmee een meer officiële en duurzame positie hebben gekregen. Zo is op één school iemand die af en toe al vanuit de welzijnsstichting op de school kwam een combinatiefunctionaris welzijnswerk geworden. Zij is nu één dag per week structureel op school aanwezig en heeft naast uitvoerende werkzaamheden ook een aantal coördinerende taken gekregen. In een ander geval was de combinatiefunctionaris al vanuit haar organisatie actief met jongerenprojecten in verschillende wijken van de stad. Zij voert nu als combinatiefunctionaris voor een gedeelte min of meer dezelfde taken uit, maar dan meer onder regie van de scholen. In dit geval heeft zij ook voor een gedeelte de aanstelling van een zittend personeelslid dat voorheen met deze taken belast was, overgenomen.

De gecombineerde aanstelling heeft voordelen, maar levert ook een paar aandachtspunten op. Een voordeel is bijvoorbeeld dat een combinatiefunctionaris vaak goed de weg weet binnen de gemeente of bij verenigingen.

Werkgever	Aantal combinatiefunctionarissen PO
De school	4
De gemeente	1
Anders (bijvoorbeeld welzijnsstichting / sportvereniging)	4
Totaal	9

Figuur 6: Werkgevers waarvoor combinatiefunctionarissen werkzaam zijn

Dit is voor scholen handig. Een nadeel is dat de tijd die een combinatiefunctionaris voor school heeft vaak is volgepland met activiteiten en overleggen. Het is echter ook nodig om op school te zijn zonder een duidelijke activiteit. In deze wandelgangentijd/margetijd hoort een combinatiefunctionaris ook zaken die van belang kunnen zijn.

Combinatiefunctionaris: "Ik ga regelmatig in de lerarenkamer koffie drinken om in beeld te blijven en mijn contacten met docenten te versterken."

3.4 Motieven voor aanstelling hangen samen met schoolprofiel

De redenen en motieven voor een school om een combinatiefunctionaris aan te stellen variëren al naar gelang de mate waarin de school voorheen zich al profileerde op een bepaald onderwerp. Eén school geeft aan dat de gemeente aan hen heeft gevraagd waar zij zelf behoefte aan zouden hebben en wat zou passen bij hun school. Er zijn scholen die zich bijvoorbeeld al als sportieve school manifesteerden en waarbij de komst van de combinatiefunctionaris is aangegrepen om dit profiel te versterken. Zo is één van de door ons bezochte scholen een SCOOOL-sportschool. SCOOOL-sport is een methode waarmee basisscholen werken aan een gezonde en actieve leefstijl voor de leerlingen. Deze school is door de gemeente benaderd voor het aanstellen van een combinatiefunctionaris, juist vanwege de visie en de reeds bestaande activiteiten. Een andere school, die zich eveneens presenteert als sportgerichte basisschool, vindt dit ook de juiste volgorde.

Directie: "Je moet niet redeneren vanuit een subsidieregeling: het begint met de droom van wat je met een school en een kind wil en wat je wilt bereiken."

Deze school ziet de regeling voor combinatiefuncties vooral als een manier van bekostiging om nog meer mooie dingen te doen. Ook zonder deze regeling zou een deel van de activiteiten worden uitgevoerd, maar dan op een lager pitje. Met de inschakeling van een combinatiefunctionaris kan de profilering van de school in de wijk versterkt worden. Een andere school die nog niet zo lang geleden op het punt stond om gesloten te worden vanwege een te laag leerlingental, trekt nu weer meer leerlingen. Dit komt doordat het activiteitenaanbod van de school en ook in de wijk zelf, versterkt is en aantrekkelijker is geworden. In een ander geval is de combinatiefunctionaris aangesteld om vier scholen, die met elkaar in een nieuwe omgeving terecht kwamen, meer met elkaar te verbinden. Daarnaast werd deze combinatiefunctionaris aangesteld om met behulp van de activiteiten de bekendheid van de scholen in de omgeving te vergroten.

Bevoegde vakdocent

Een aantal scholen kiest voor een combinatiefunctionaris

op het gebied van sport, omdat ze op die manier een vakdocent gymnastiek kunnen aanstellen. Veel docenten zijn niet bevoegd om gymnastiek te geven en bovendien vinden veel docenten het ook niet echt heel leuk of kunnen ze het niet goed.

Directie: "Gym is niet altijd een favoriet onderwerp bij collega's en we zijn heel blij dat leerlingen nu eindelijk goed gymnastiekonderwijs krijgen. Dat hebben onze kinderen ook echt nodig."

Leefstijl en gezondheid

Versterking van sport door de inzet van de combinatiefunctionaris past bij sommige scholen ook bij het bredere terrein van leefstijl en gezondheid. Voor scholen zonder eigen gymlokaal die hun leerlingen moeten vervoeren naar een sporthal heeft de komst van de combinatiefunctionaris als voordeel dat deze persoon in de sporthal kan blijven en de klassen kan ontvangen.

Docent: "Vroeger bleef er van de gymnastiekles weinig over, omdat we eerst dingen moesten klaarzetten, helpen bij verkleeden, etc. Doordat de combinatiefunctionaris al in de sporthal aanwezig is, kan zij de lessen goed voorbereiden. Dat geeft een enorme tijdswinst die ten goede komt aan de kwaliteit van de lessen."

Meer dan een vakdocent

Bij alle respondenten leeft echter de opvatting dat een combinatiefunctionaris meer moet zijn dan een vakdocent die zich beperkt tot alleen uitvoerende taken op de school zelf. Alle combinatiefunctionarissen organiseren daarom een naschools aanbod en proberen de relaties van de school met instellingen in de omgeving te versterken. Deze inzet moet leiden tot meer samenwerking met bijvoorbeeld sportclubs, bibliotheken, culturele instellingen en het welzijnswerk. Soms ervaart de combinatiefunctionaris wel een spanningsveld tussen deze inhoudelijke en coördinerende taken.

Combinatiefunctionaris: "Als je de verbindingen tussen scholen en verenigingen wil stimuleren en verbeteren ontkom je niet aan meer coördinerende taken. Als je alleen maar inhoudelijk werkt, kun je net zo goed vakdocenten aanstellen. Sommige combinatiefunctionarissen in onze gemeente maken enorm veel uren als inhoudelijke vakdocent, maar ik vraag me dan wel af wat de reikwijdte is voor versterking van de verbindingen en de kwaliteit en organisatie van het naschools aanbod en de wijkgerichtheid."

3.5 Combinatiefunctionaris gericht op versterking van het aanbod

De taken van een combinatiefunctionaris sport bestaan met name uit het geven van gymlessen, het organiseren van sportdagen en sportinstuiven na schooltijd, het organiseren van (onderdelen van) projectweken rondom sport. Dit takenpakket zien we

bij de meeste combinatiefunctionarissen sport terug, maar de onderlinge verhouding tussen de onderdelen verschilt uiteraard. Veel naschoolse activiteiten zijn laagdrempelig en gericht op een brede groep leerlingen.

Combinatiefunctionaris: "De kinderen weten dat we daar staan en ze komen dan langs om bijvoorbeeld te voetballen."

Soms is de doelgroep expres groter dan alleen leerlingen van de school waar de combinatiefunctionaris werkzaam is en wordt ook gemikt op participatie van andere kinderen uit de buurt. Voor de combinatiefunctionaris in de overige aandachtsgebieden geldt dat het takenpakket bestaat uit het ontwikkelen van een aantrekkelijk naschools aanbod en voor het soms onder schooltijd uitvoeren van activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld leesbevordering, creativiteit of muzikaliteit.

De doelen die met deze taken behaald moeten worden hangen vooral samen met het vergroten van het plezier van leerlingen voor sport en cultuur, meer bewegen, een gezondere leefstijl hanteren en het in aanraking komen met andere vormen van sport en cultuur dan leerlingen in eerste instantie verwachten. Dit geldt niet alleen voor leerlingen, maar ook voor docenten.

Combinatiefunctionaris: "Veel docenten op deze school denken dat cultuur bestaat uit een beetje tekenen en muziek, maar er is natuurlijk veel meer mogelijk."

Een doel van de aanstelling van een combinatiefunctionaris is ook het verbinden van binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten en het versterken van de doorgaande lijn.

3.6 Inbedding in team niet altijd even sterk

Door het soms grote aantal scholen waarop en waarvoor een combinatiefunctionaris werkzaam is, is de inbedding in veel gevallen niet heel sterk. Dit komt ook naar voren bij de enquêteresultaten: directeuren en combinatiefunctionarissen antwoorden in meerderheid bevestigend op de stelling dat de combinatiefunctionaris nauwelijks deel uitmaakt van het schoolteam. De meeste combinatiefunctionarissen werken ook nog niet zo heel lang voor een school, vaak zo'n 1 tot 2 jaar. De situatie verschilt natuurlijk per school, er zijn ook combinatiefunctionarissen die een heel nauw contact hebben met andere leden van het team en met de directie. En ook wanneer het contact met het docententeam als geheel niet sterk is, wordt de inbedding in de vaksectie en/of het contact met andere (vak)docenten over het algemeen wel als goed en prettig gewaardeerd. De combinatiefunctionaris is soms aanwezig bij teamvergaderingen en vraagt aan de docenten welke behoefte leerlingen hebben bij sportactiviteiten. De combinatiefunctionarissen voelen zich dus wel in enige mate onderdeel van het team,

al zijn ze soms weinig op de school zelf aanwezig. Sommige combinatiefunctionarissen zien de docenten in ieder geval regelmatig in de sporthal. De docenten zijn soms ook bij hun lessen aanwezig. Als er iets met een leerling is, kan deze even apart genomen worden waardoor de les niet teveel wordt verstoord. Inbedding in de schoolorganisatie zit ook in dingen als in de schoolgids vermeld staan, kunnen inloggen op het intranet van de school, op de hoogte worden gehouden van gebeurtenissen en worden uitgenodigd voor informele activiteiten als etentjes en kerstborrels. Ook hier geldt dat dit soort dingen natuurlijk wat lastig te realiseren en bij te houden is als een combinatiefunctionaris op drie of meer scholen werkt.

Directie: "De combinatiefunctionarissen moeten zichzelf in meerdere stukjes knippen, hebben daardoor weinig tijd naast de lessen en kunnen dus niet optimaal integreren binnen de school. Het geeft hen wel de mogelijkheid om verschillende aanpakken en ervaringen, die ze op de andere scholen hebben opgedaan, toe te passen op deze school."

Draagvlak van groot belang

Draagvlak bij de directie is van groot belang voor een goede inbedding van de combinatiefunctionaris in de schoolorganisatie. Een schoolleiding die uitdraagt dat combinatiefunctionarissen van waarde zijn voor versterking van de activiteiten op school levert meer status en ook medewerking van docenten op.

Combinatiefunctionaris: "De directie moet bezield zijn en echt wat willen met de combinatiefunctionaris. Niet alleen denken 'er is subsidie en het is altijd fijn om er handjes bij te hebben.' Dan werkt het niet."

In één geval, waar de directie eigenlijk niet van de activiteiten van de combinatiefunctionaris op de hoogte is, merkt de combinatiefunctionaris dat het heel moeilijk is om andere docenten buiten de vaksectie er bij te betrekken. Men vindt haar activiteiten eigenlijk vooral 'gedoe' dat de eigen lessen in gevaar brengt.

De over het algemeen positieve ervaringen, die combinatiefunctionarissen hebben met hun inbedding in de schoolorganisatie en de contacten met het team, worden door de docenten gedeeld. Op een enkele school lopen echter zoveel combinatiefunctionarissen rond dat de docenten alleen degenen kennen waar ook de eigen leerlingen heen gaan.

Docent: "Dat is een nadeel. Vroeger kende je iedereen die op school kwam en nu weet je niet of een vreemde in de school een combinatiefunctionaris of iemand anders is."

Dit is wel een uitzondering; op de meeste scholen weten de docenten heel goed wie de combinatiefunctionaris is en proberen ze ook contact te hebben en bepaalde relevante zaken over leerlingen uit te wisselen.

4. Effecten op aanbod

In dit hoofdstuk beschrijven we welk effect de komst van de combinatiefunctionaris heeft op het activiteitsaanbod. We kijken hierbij naar:

- De samenstelling van het activiteitsaanbod;
- De uitvoering van het activiteitsaanbod;
- De meerwaarde van de combinatiefunctionaris op het activiteitsaanbod;
- Of de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris heeft geleid tot een andere invulling of uitbreiding van activiteiten op school.

4.1 Samenstelling activiteitsaanbod in overleg

Het activiteitsaanbod wordt op alle scholen (inclusief de SO- en VO-scholen), die we hebben gesproken, samengesteld door de combinatiefunctionaris. Op (bijna) alle scholen zijn deze activiteiten opgenomen in een activiteitenprogramma. Op de SO-scholen en VO-scholen die we hebben gesproken is ook een activiteitenprogramma opgesteld.

De directeur is op driekwart van de scholen betrokken bij het opstellen van (bijna) alle onderdelen van dit plan. Op de overige scholen is de directeur alleen bij bepaalde onderdelen van het plan betrokken. Op scholen waar meerdere combinatiefunctionarissen actief zijn, is binnen school vaak een (brede)schoolcoördinator werkzaam die het activiteitsaanbod afstemt met de combinatiefunctionarissen. Docenten worden op sommige scholen ook betrokken bij het samenstellen van het activiteitsaanbod. Dit gebeurt vaak alleen met docenten die deelnemen aan een zogenaamd sportteam.

Directie: "Het activiteitenplan wordt gemaakt van vakantie tot vakantie. Dit zijn bewust niet al te lange perioden, zodat niet het hele jaar in één keer vastligt. Dat geeft meer flexibiliteit. De planning is niet heilig. Het concept-activiteitenplan maakt de combinatiefunctionaris zelf en wordt vervolgens bekend gemaakt aan de docenten en directie van de school. Ook kunnen docenten suggesties aangeven voor bijvoorbeeld lessen die aansluiten op

thema's van de school. Zo was de afgelopen periode het thema Amerika aan de orde en dan wordt aan de combinatiefunctionaris gevraagd om hier op aan te sluiten in haar lessen."

Afstemming op behoeften van leerlingen

De combinatiefunctionarissen stemmen het activiteitsaanbod zoveel mogelijk af op de behoeften en mogelijkheden van leerlingen. Als de leerlingen zijn uitgekeken op een bepaalde sport of culturele activiteit dan worden activiteiten vervangen door andere activiteiten.

Combinatiefunctionaris: "Als zij aangeven dat ze de volgende keer graag willen basketballen dan zorgen we dat we de volgende keer basketballen meenemen."

Docent: "Als de animo voor voetbaltoernooitjes terugloopt, start ze direct met een hockeytoernooi."

Daarnaast zien we dat combinatiefunctionarissen het aanbod op en na school afstemmen op activiteiten die georganiseerd worden op wijk- en gemeenteniveau. Wanneer er bijvoorbeeld een groot volleybaltoernooi gehouden wordt dan wordt er tijdens de activiteiten op en na schooltijd al aandacht besteed aan volleybal. Op die manier worden leerlingen voorbereid op het volleybaltoernooi en kunnen leerlingen makkelijker naar het toernooi worden toegeleid. Tenslotte proberen de combinatiefunctionarissen het activiteitsaanbod zo breed mogelijk te maken door verschillende activiteiten aan te bieden. Op die manier kunnen leerlingen met verschillende takken van sport en cultuur kennismaken.

De meeste scholen en combinatiefunctionarissen geven aan dat het aanbod in de loop der jaren is aangepast. Het is steeds verder uitgebreid en er zijn activiteiten afgevallen (werkt iets niet dan wordt de activiteit afgestoten) en bijgekomen.

Activiteitenplan	Aantal PO-scholen
Ja	7
Nee	1
Totaal	8

Figuur 7: Is er een activiteitenplan opgesteld?

Belangrijkste doelen van de combinatiefunctionaris

De belangrijkste doelen van de combinatiefunctionarissen zijn volgens de directie en de combinatiefunctionarissen:

- Het laten kennismaken van kinderen met verschillende sporten en culturele activiteiten.
- Het stimuleren van deelname aan activiteiten.
- Het toeleiden naar sportverenigingen en culturele instellingen.

Andere doelen die genoemd werden, zijn het vergroten van het plezier in sport en culturele activiteiten en het versterken van de samenwerking tussen scholen en verenigingen en instellingen.

4.2 Activiteiten: meerdere keren per week

De activiteiten worden op driekwart van de scholen één of meerdere keren per week georganiseerd. In de meeste gevallen worden de activiteiten uitgevoerd door de combinatiefunctionaris en door vakdocenten van verenigingen en culturele instellingen. De activiteiten bestaan uit activiteiten onder schooltijd en na schooltijd. Bij de uitvoering van het activiteitenaanbod maken combinatiefunctionarissen veel gebruik van ondersteuning vanuit de gemeentelijke sportorganisatie, verenigingen en culturele instellingen. Het gaat hierbij dan niet alleen om materiële ondersteuning, maar ook om personele ondersteuning.

4.3 Meer, diverser en kwalitatief beter

Scholen en combinatiefunctionarissen zien over het algemeen een duidelijke meerwaarde van het werk van de combinatiefunctionaris voor het aanbod. Ze zien dat er meer activiteiten georganiseerd worden op het gebied van sport en cultuur en dat er een diverser aanbod is. Ook worden er andere sporten of culturele activiteiten aangeboden dan voorheen.

Docent: "De combinatiefunctionaris laat leerlingen kennis maken met sporten waar ze anders niet zo snel mee in aanraking komen."

Daarnaast ervaren scholen dat er meer tijd is voor het organiseren van de activiteiten en dat het aanbod kwalitatief beter en professioneler is. Combinatiefunctionarissen hebben de tijd, kennis en

vaardigheden die andere docenten op school missen om zo'n aanbod op te zetten.

Combinatiefunctionaris: "Wij organiseren activiteiten voor de leerlingen die de school zelf graag zou willen organiseren, maar waar ze zelf niet aan toe komen."

We zien ook dat de activiteiten na verloop van tijd meer één geheel vormen. Voor de komst van de combinatiefunctionaris waren er vaak losse activiteiten op school; een voetbaltoernooi of een bezoek aan een theater. De combinatiefunctionaris heeft door geleidelijke uitbreiding van de activiteiten en door selectie van activiteiten een completer activiteiten-aanbod gerealiseerd. Activiteiten die niet bleken te werken, zijn vervangen door andere activiteiten.

Tenslotte zien we in veel gevallen een duidelijke opbouw in het activiteitenaanbod. Een aantal scholen maakt gebruik van de zogenaamde drietrapsraket: bijvoorbeeld door eerst clinics van sportverenigingen onder schooltijd aan te bieden, dan naschoolse activiteiten en vervolgens sporten bij de vereniging zelf.

Huisvesting

Het belangrijkste aandachtspunt bij het realiseren en uitvoeren van een sportief of cultureel aanbod is voldoende geschikte ruimte. Een aantal scholen geeft aan dat ze een tekort hebben aan geschikte ruimtes om activiteiten uit te kunnen voeren.

	Combinatiefunctionaris PO	Directeur PO
minder dan 1 keer per maand	1	-
2 keer per maand	1	-
1 keer per week	1	1
2 tot 3 keer per week	2	3
meer dan 3 keer per week	3	4
Totaal	8	8

Figuur 8: Hoe vaak worden de activiteiten (gemiddeld) uitgevoerd?

5. Effect op leerlingen

Welke effecten heeft de komst van combinatiefunctionarissen op kinderen?

In dit hoofdstuk beschrijven we het effect van de combinatiefunctionaris op:

- de deelname van leerlingen aan verenigingen en clubs (lidmaatschap) en aan activiteiten;
- de motivatie van leerlingen;
- de betrokkenheid van leerlingen bij de school en bij de verenigingen en clubs.

5.1 Deelname aan activiteiten

De komst van de combinatiefunctionaris heeft er in eerste instantie vooral toe geleid dat kinderen enthousiast zijn over de sportieve en culturele activiteiten. Dit effect wordt ook genoemd in de Monitor Cultuureducatie PO en VO.¹⁴

Docent: "Een goed indicator voor dit enthousiasme is dat leerlingen zelden hun gymkleding vergeten."

Daarnaast zijn kinderen meer gaan bewegen en doen ze vaker mee aan activiteiten. Ze doen ook meer mee met sporten en culturele activiteiten waar ze zelf niet zo snel voor zouden kiezen. Dit komt doordat de activiteiten laagdrempeliger zijn geworden en omdat er meer aanbod is om uit te kiezen.

Combinatiefunctionaris en directie: "Je probeert toch iets te bereiken bij leerlingen wat ze nooit uit zichzelf zouden doen, bijvoorbeeld de flashmob. Toen de combinatiefunctionaris met dat voorstel kwam zeiden jongens van de afdeling logistiek dat ze dat echt niet gingen doen, maar ze hebben het wel gedaan! En later hoor je dan van docenten dat zo iets ook een positief effect heeft gehad op de sfeer in de klas."

Ook de kinderen zelf geven aan de activiteiten leuk te vinden en dat ze vaker hebben meegedaan aan met name naschoolse sportactiviteiten. De helft van de kinderen geeft aan dat ze kennis hebben gemaakt met andere sporten en culturele activiteiten. Ze leren nieuwe dingen: sporten die ze nog niet eerder gedaan hebben of een muziekinstrument bespelen. Dit effect komt ook naar voren in de Monitor Cultuureducatie PO en VO.¹⁷ Redenen waarom kinderen niet meedoen aan activiteiten zijn met name een gebrek aan tijd en het niet leuk vinden van de activiteiten.

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
Kinderen doen mee aan meer en/of andere sporten	4,1	4,9	4,4
Kinderen zijn meer gaan bewegen	4,3	4,4	4,3

Figuur 9: Effecten op deelname (sport) op een schaal van één tot vijf¹⁵

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
Kinderen ondernemen meer culturele activiteiten	5,0	5,0	4,1
Kinderen zijn meer geïnteresseerd in cultuur	5,0	4,0	3,6

Figuur 10: Effecten op deelname (cultuur) op een schaal van één tot vijf¹⁶

¹⁴ Oomen, C., Visser, I., Donker, A., Beekhoven, S., Hoogeveen, K., & Haanstra, F. (2008-2009) Monitor Cultuureducatie PO en VO. Utrecht: Oberon en Sardes

¹⁵ Waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 staat voor 'zeer mee eens'

¹⁶ Waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 staat voor 'zeer mee eens'

¹⁷ Oomen, C., Visser, I., Donker, A., Beekhoven, S., Hoogeveen, K., & Haanstra, F. (2008-2009) Monitor Cultuureducatie PO en VO. Utrecht: Oberon en Sardes

5.2 Lidmaatschap van verenigingen en organisaties

Uit de enquête blijkt dat scholen en combinatiefunctionarissen erg positief zijn over het effect van de combinatiefunctionaris op het lidmaatschap van leerlingen.

In de interviews wordt dit beeld meer genuanceerd. Het blijkt dat tot nu toe vooral de leerlingen die al iets met sport, muziek of dans hebben de stap naar de verenigingen zetten. Alle scholen kennen wel één of meerdere voorbeelden van kinderen die naar aanleiding van de activiteiten lid zijn geworden van een vereniging. De meeste scholen zouden graag zien dat nog meer kinderen lid worden van een vereniging. Ze beseffen echter dat dit doel wellicht niet voor ieder kind haalbaar is. Zeker omdat het toeleiden van kinderen veel tijd kost. Maar ook doordat op sommige scholen het naschoolse aanbod zo aantrekkelijk is dat kinderen minder snel geneigd zijn om naar een vereniging te gaan.

Directie: "Er is sinds de invoering van de combinatiefunctionaris sprake van een duidelijke toename van het aantal leerlingen dat lid is van een sportvereniging. Dit komt ook omdat leerlingen tijdens de naschoolse activiteiten ontdekken voor welke sporten zij talent en interesse hebben. Drie jaar geleden was rond de 60% lid van een sportvereniging, nu is dat 83%. Maar ons doel is niet zozeer kwantitatief als wel kwalitatief. De toename zit vooral bij de leerlingen uit wat zwakkere sociaaleconomische gezinnen, andere leerlingen zijn vaak al lid. De toename is wat minder zichtbaar bij de culturele en welzijnsactiviteiten."

5.3 Effecten op betrokkenheid en motivatie

Scholen en combinatiefunctionarissen vinden het lastig om te bepalen of het werk van de combinatiefunctionaris er ook toe leidt dat kinderen meer betrokken zijn bij verenigingen, culturele organisaties en school. Ook de motivatie van kinderen op school vinden ze lastig te koppelen aan het werk van de combinatiefunctionaris.

Kinderen..	Sport	Kunst en cultuuractiviteiten
hebben meegedaan aan naschoolse activiteiten	71%	39%
hebben kennis genomen van andere sporten / activiteiten	49%	56%
vonden de activiteiten (heel erg) leuk	91%	69%
zijn vaker gaan sporten / mee gaan doen aan activiteiten	58%	43%

Figuur 11: Effecten op basisschoolkinderen volgens kinderen

	Sport	Kunst en cultuuractiviteiten
Geen tijd	70%	43%
Geen leuke activiteiten	27%	47%
Niet aan activiteit mee mogen doen	3%	9%

Figuur 12: Redenen waarom basisschoolleerlingen niet hebben meegedaan aan activiteiten

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
Meer kinderen zijn lid geworden van een sportvereniging	3,4	4,1	3,5
Meer kinderen zijn lid geworden van een cultuurorganisatie	3,0 (n = 1-2)	5,0 (n = 1-2)	2,4

Figuur 13: Effecten op lidmaatschap op een schaal van één tot vijf¹⁸

Kinderen..	Sport	Kunst en cultuuractiviteiten
zijn lid geworden van een sportclub	51%	-

Figuur 14: Effecten op basisschoolkinderen volgens kinderen

¹⁸ Waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 staat voor 'zeer mee eens'

Directie: “Er gebeuren zo veel activiteiten op school naast die van de combinatiefunctionaris. Het is daarom lastig om die niet mee te wegen in het beoordelen van de effecten”.

5.4 Overige effecten op kinderen

Naast de effecten op deelname, betrokkenheid en motivatie zijn ook nog andere effecten genoemd. Zo zien enkele combinatiefunctionarissen en docenten dat de motorische ontwikkeling van kinderen is verbeterd.

Combinatiefunctionaris: “Dat merk je aan groep 1 t/m 6. Zij zijn motorisch vaardiger dan de kinderen uit groep 7 en 8. Dat is precies het jaar dat de combinatiefunctionaris is begonnen. Je ziet het bijvoorbeeld al aan iets simpels als een bal gooien bovenhands en ze pakken sporten sneller op. Docenten zien die motorische vooruitgang ook in de klas.”

Daarnaast merken verschillende scholen op dat de activiteiten van de combinatiefunctionaris effect hebben op hoe kinderen met elkaar omgaan. De activiteiten hebben een gunstige invloed op de manier waarop leerlingen van verschillende leeftijden en klassen met elkaar samenwerken, omdat deze op verschillende leeftijdsgroepen gericht zijn. Zo leren kinderen ook met oudere en jongere kinderen om te gaan. Kinderen die deelnemen aan sportactiviteiten leren beter omgaan met hun verlies en kinderen die deelnemen aan teamsporten laten sportiever spelgedrag zien. De versterkte sociale vaardigheden worden ook als meerwaarde genoemd in andere onderzoeken naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen.¹⁹

Docent: “Leerlingen zijn socialer geworden in hun spel. Ze geven elkaar een hand na een wedstrijd en maken minder ruzie tijdens wedstrijden en op het schoolplein. Je ziet ook dat kinderen door de activiteiten hun energie kwijt kunnen en daardoor minder storend gedrag vertonen.”

Tenslotte zien sommige scholen ook dat kinderen andere talenten van zichzelf kunnen laten zien.

Leerlingen die niet zo goed kunnen leren, kunnen bijvoorbeeld wel helemaal zelfstandig een PowerPoint-presentatie in elkaar zetten. Scholen ervaren dat hierdoor kinderen beter in hun vel zitten. Ook al is en blijft dat moeilijk te bewijzen.

Directie: “Sport is iets waar kinderen in kunnen excelleren die misschien niet goed zijn in taal of rekenen. Sommige leerlingen zijn misschien motorisch niet sterk, maar kunnen wel heel goed scheidsrechter zijn, daar kun je als school ook wat mee.”

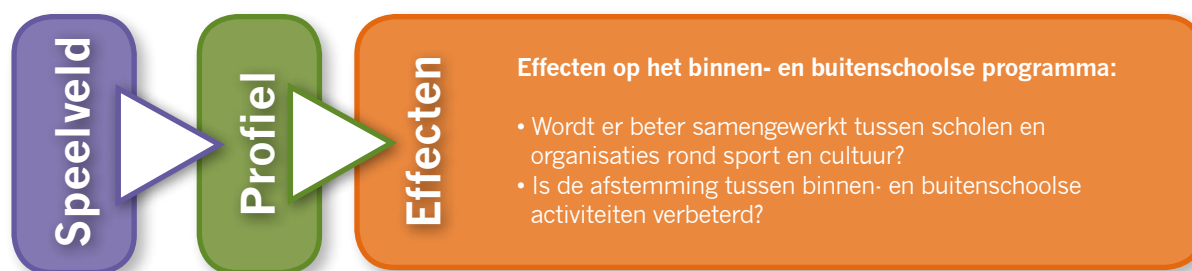
	Combinatiefunctionaris	Directie PO	Docenten PO
Kinderen zijn meer betrokken bij de vereniging of club	3,5	3,8	3,3
Kinderen zijn meer betrokken bij de school	3,8	4,3	3,5
Kinderen zijn meer gemotiveerd op school	3,6	4,0	3,4

Figuur 15: Effecten op betrokkenheid en motivatie op een schaal van één tot vijf ²⁰

¹⁹ Oomen, C., P. Gramberg & M.v.d. Grinten (2011), Beter minder, maar beter. Een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen. Utrecht: Oberon. De Cultuurformatie (2011) Oogsten in de dwaaltuin. Amsterdam: de Cultuurformatie. Monsma, D. & Muiderman, H. (2010). Cultuurcoach, de schakel tussen school en culturele instelling. Amsterdam: de Cultuurformatie.

²⁰ Waarbij 1 staat voor ‘zeer mee oneens’ en 5 staat voor ‘zeer mee eens’

6. Effect op samenhang binnen- en buitenschoolsprogramma

In dit hoofdstuk beschrijven we het effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolse programma. We kijken hierbij naar de:

- organisaties waarmee de scholen samenwerken;
- het effect van de combinatiefunctionaris op de samenwerking met deze organisaties;
- het effect van de combinatiefunctionaris op de afstemming tussen binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten.

6.1 Scholen werken met diverse organisaties samen

De scholen met een combinatiefunctionaris werken samen met een divers palet aan organisaties. Op scholen die werken met een cultuurcoördinator worden onder meer verbindingen gezocht met het theater, musea, de bibliotheek en instellingen voor cultuureducatie. Scholen met een combinatiefunctionaris voor sport werken samen met sportverenigingen in de buurt of elders in de gemeente. Dat laatste geldt vooral voor scholen die in het centrum van de stad liggen, ver van de sportverenigingen aan de rand van de stad. Soms worden zelfs clinics georganiseerd in samenwerking met sportverenigingen die ver van school af liggen.

6.2 Samenwerking met meer en andere organisaties

Binnen de door ons bezochte scholen is de combinatiefunctionaris degene die de contacten met sport- of cultuurorganisaties onderhoudt. Hierbij is wel een verschil tussen cultuurcoördinatoren en de combinatiefunctionaris sport; op het gebied van cultuureducatie is al een jarenlange traditie van contacten tussen de school en de culturele instellingen in de omgeving. De cultuurcoördinator komt daardoor in een school waar al de nodige contacten bestaan. In die gevallen neemt de combinatiefunctionaris de coördinerende taken vaak over van de docenten. Wel heeft de komst van de cultuurcoördinatoren ervoor gezorgd dat er met meer en andere organisaties wordt samengewerkt, zoals bijvoorbeeld het theater. De combinatiefunctionaris sport start doorgaans in een situatie waarin er tussen de school en sportverenigingen geen samenwerkingsrelatie bestaat. Een deel van de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris sport bestaat dan ook uit het opbouwen van een netwerk of het aanboren van zijn of haar bestaande netwerk. In de meeste gevallen is de combinatie-

functionaris ook degene die de contacten initieert. Op een aantal scholen zien we echter ook het omgekeerde: sportverenigingen die contact zoeken met de school (al dan niet via de gemeente die de vereniging in contact brengt met de combinatiefunctionaris sport).

Over het geheel kunnen we constateren dat tussen scholen en verenigingen kortere lijnen zijn ontstaan. Dit effect zien we ook terug in andere onderzoeken naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen.²¹ De combinatiefunctionaris weet vanuit zijn/haar netwerk sneller activiteiten en de daarbij horende materialen te regelen. Ook zorgen zij ervoor dat de verenigingen meer betrokken zijn bij de activiteiten. Scholen ontbreekt het daarvoor simpelweg aan tijd en aan een goed georganiseerd netwerk.

6.3 Zoekend naar inhoudelijke afstemming tussen binnen- en buitenschools aanbod

Op de meeste scholen wordt naar afstemming gezocht tussen activiteiten die binnenschools worden georganiseerd en buitenschoolse activiteiten. Dit is ook al jaren een van de belangrijkste doelstellingen en aandachtspunten van brede scholen.²² In het kader van deze afstemming wordt door sommige combinatiefunctionarissen gebruik gemaakt van de al eerder genoemde drietrapsraket. Hierbij vinden eerst activiteiten onder schooltijd plaats, vervolgens zijn er activiteiten na schooltijd in samenwerking met een vereniging en tenslotte zijn er activiteiten bij de vereniging zelf.

²¹ Oomen, C., Gramberg, P. & Van der Grinten, M. (2011), Beter minder, maar beter. Een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen. Utrecht: Oberon.

De Cultuurformatie (2011) Oogsten in de dwaaltuin. Amsterdam: de Cultuurformatie.

Monsma, D. & Muiderman, H. (2010). Cultuurcoach, de schakel tussen school en culturele instelling. Amsterdam: de Cultuurformatie.

²² Oomen, C., Kruijer, J., Van der Grinten, M., Van der Linden, J. & Dubbelman, E. (2011 in voorbereiding). Jaarbericht brede scholen 2011 in voorbereiding. Utrecht :Oberon

Combinatiefunctionaris: "Als combinatiefunctionaris benader ik sportverenigingen uit de buurt met de vraag of ze een aantal gastlessen willen verzorgen. In de gymles besteden we dan al aandacht aan de sport zodat de kinderen de regels al een beetje kennen en ze kunnen bekijken of ze het leuk vinden. De kinderen kunnen zich daarna voor een paar euro opgeven voor vier 'clinics'. Uiteindelijk hopen we dan dat kinderen ook echt lid worden van de vereniging."

In bovenstaand voorbeeld wordt het binnenschoolse activiteitenaanbod aangepast op een naderende naschoolse activiteit. Op de door ons bezochte scholen hebben we ook enkele voorbeelden gezien waarbij het buitenschoolse aanbod wordt aangepast op het binnenschoolse aanbod; bijvoorbeeld door aan te sluiten op het kinderboekenweekthema 'superhelden' of door aspecten van burgerschapsvorming te verwerken in de activiteit ('Ramadan-festival'). Dit zijn echter wel uitzonderingen. In veel gevallen is het naschoolse aanbod op scholen sterk aanbodgestuurd. De combinatiefunctionaris is afhankelijk van de animo en de beschikbaarheid van vrijwilligers en van sport- en cultuurinstellingen. De activiteiten die worden georganiseerd lopen dan ook niet altijd in de pas met de doorgaande lijn binnen lichamelijke opvoeding. Zo worden er bijvoorbeeld basketbalclinics georganiseerd voor groep 5, terwijl deze sport volgens de schoolplanning pas in groep 7 aan bod komt. Overigens is dit voor scholen geen bezwaar; de stedelijke sporttoernooien lopen ook niet altijd in de pas met de leerlijn op school.

Uit de vragenlijst, die we op de door ons bezochte scholen hebben uitgezet, ontstaat een erg positief beeld van de inhoudelijke afstemming tussen de lessen van de docenten en het door de combinatiefunctionaris georganiseerde aanbod. Zo zegt 88% van de combinatiefunctionarissen en schoolleiders dat de combinatiefunctionaris rekening houdt met hetgeen de leerlingen op school leren. Driekwart van de schoolleiders vindt dat de docenten rekening houden met hetgeen de combinatiefunctionaris de leerlingen leert. Combinatiefunctionarissen zijn daar iets minder zeker van. Iets meer dan de helft van de combinatiefunctionarissen vindt dat de docenten

rekening houden met hetgeen de combinatiefunctionaris de leerlingen leert.

In de interviews wordt dit beeld gespecificeerd; afstemming tussen de reguliere lessen en het naschoolse aanbod wordt deels gerealiseerd doordat de combinatiefunctionaris soms degene is die zowel de binnenschoolse als de buitenschoolse activiteit begeleidt. In zekere zin is de combinatiefunctionaris dan de doorgaande lijn. In andere gevallen heeft de afstemming tussen de docent en combinatiefunctionaris vooral betrekking op de sportieve of culturele aspecten van de les en niet op de leerinhoud. We hebben geen voorbeelden aangetroffen van scholen waar expliciet een verbinding wordt gelegd met andere domeinen, zoals taal, rekenen, biologie of geschiedenis. Het is overigens maar de vraag of dit een realistische doelstelling is voor de inzet van de combinatiefunctionaris.

Directie: "De doorgaande lijn tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten is nog niet waar het zou moeten zijn. Het zijn soms nog gescheiden werelden. Vooral de docenten weten niet altijd hoe de binnen- en buitenschoolse activiteiten zijn opgebouwd en hoe zij daarbij aan kunnen sluiten. Combinatiefunctionarissen denken van nature meer richting de klas dan andersom. Docenten denken veel meer: de combinatiefunctionaris neemt die les op zich en daar hoef ik me niet mee bezig te houden."

Alle schoolleiders en bijna alle combinatiefunctionarissen (88%) geven in de vragenlijst aan dat de manier waarop de combinatiefunctionaris met de leerlingen omgaat (pedagogisch), afgestemd is op de manier waarop dat op school gebeurt.

Op de bezochte scholen hebben we hiervan een aantal mooie voorbeelden gezien. Het gaat dan bijvoorbeeld om het hanteren van bepaalde 'stoptekens' of om gedragsregels op de school. In deze situaties zijn hierover geen expliciete afspraken gemaakt, maar hebben de combinatiefunctionarissen ze overgenomen van de docenten.

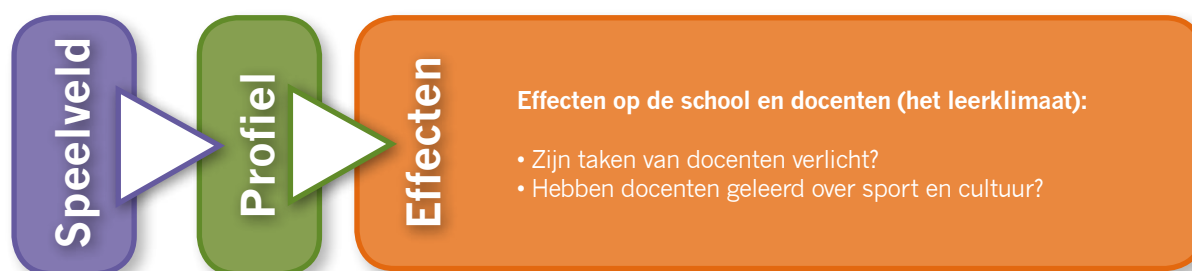
	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO
De combinatiefunctionaris houdt bij zijn/haar activiteiten rekening met hetgeen de leerlingen op school leren	88%	88%
De docenten houden rekening met hetgeen de combinatiefunctionaris de leerlingen leert	56%	75%

Figuur 16: Afstemming tussen binnen- en buitenschools aanbod

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO
De manier waarop de combinatiefunctionaris met de leerlingen omgaat, is (pedagogisch) afgestemd op de manier waarop dat op school gebeurt	88%	100%

Figuur 17: Afstemming tussen omgang met leerlingen

7. Effecten op school en docenten (leerklimaat)

In dit hoofdstuk kijken we naar de invloed van de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris op het bredere leerklimaat van de school. Met het leerklimaat worden zaken bedoeld als de versterking van de kennis over sport en/of cultuur bij de docenten, de mate waarin docenten (inhoudelijk) samenwerken met de combinatiefunctionaris, in hoeverre zij zich ontlast voelen of het juist als een taakverzwaring ervaren en welke effecten de combinatiefunctionaris heeft op de overige taken van de docenten.

7.1 Beperkte versterking sport- en cultuurkennis bij docenten

De versterking van de kennis van sport en cultuur bij het docententeam hangt sterk af van de mate waarin er contact is tussen de combinatiefunctionaris en de docenten. Dit contact verschilt aanzienlijk per school, waardoor de ervaringen op dit punt sterk variëren.

De scholen verschillen ook in hoeverre er al vakdocenten rondlopen die al over veel kennis beschikken. De meeste combinatiefunctionarissen hebben een kleine aanstelling en/of moeten hun tijd verdelen op meerdere scholen. Bij hen blijft het contact met docenten dan beperkt tot de meer praktische zaken, waardoor er weinig tijd is om de kennis bij de docenten te vergroten. Soms is zelfs besloten dat de inzet van de combinatiefunctionaris in eerste instantie ten goede moet komen aan de leerlingen. Vergroting van kennis bij docenten is dan geen doel op zich. Op deze scholen is er dus weinig kruisbestuiving tussen de combinatiefunctionaris en de docenten bij de activiteiten.

Directie: "We willen dat de combinatiefunctionarissen tijd besteden aan de kinderen en niet aan kennisoverdracht naar de docenten."

Voor andere scholen geldt juist dat versterking van de kennis van sport of cultuur bij docenten wel een doel is. Om dit te stimuleren is er op een aantal scholen een duidelijke overkoepelende doelstelling geformuleerd. Hierbij is bijvoorbeeld afgesproken dat de kennis van goed bewegingsonderwijs bij alle docenten wordt vergroot. Dit om te voorkomen dat alleen docenten, die toch al zelf geïnteresseerd zijn in cultuur of sport, hun kennis vergroten waardoor de verschillen tussen docenten verder toenemen. Op deze scholen gaat het contact verder dan alleen het maken van afspraken rond de praktische zaken als vervoer, het klaarzetten van spullen, etc. en wordt er bewust gekozen om de groepsdocenten ook inhoudelijk bij de gymlessen te betrekken. De combinatiefunctionaris probeert de docenten bijvoorbeeld te leren hoe een gymles moet worden opgebouwd en wat de regels van bepaalde sporten zijn.

Combinatiefunctionaris: "Sommige docenten zouden nu prima een eigen gymles kunnen geven, ook al mogen ze dat niet omdat ze geen bevoegdheid hiervoor hebben."

De docenten van deze scholen geven aan meer geleerd te hebben over hoe je een goede sportles geeft en in sommige gevallen ook hoe je je als docent moet opstellen tegenover een groep in de gymlessen. Docenten hebben meer inzicht in de leerlijnen van de gymlessen, maar ook in bepaalde technieken om bijvoorbeeld een leerling vast te houden bij bepaalde sprongen. Door bij de gymlessen aanwezig te zijn, leren de docenten meer over de technieken. Ook kunnen ze indien nodig een groepje of individuele leerling even apart nemen als het nodig is. Door de ruimere bezetting komt dit de kwaliteit van de les ook ten goede.

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
Het schoolteam leert van de combinatiefunctionaris over sport en/of cultuur	3,7	4,1	3,0

Figuur 18: Effect op kennisversterking van docenten op een schaal van één tot vijf²³

²³ Waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 staat voor 'zeer mee eens'

Op enkele scholen krijgen de docenten aan het eind van de les informatie mee om daar in hun eigen les aandacht aan te besteden. Soms komt de combinatiefunctionaris ook in de klas om nog wat te vertellen over de activiteiten.

Ook zonder directe versterking van de inhoudelijke kennis bij docenten is volgens meerdere docenten de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris een goed middel om hun eigen activiteiten een extra lading mee te geven. Docenten geven suggesties voor onderwerpen waar de combinatiefunctionaris mee aan de slag kan. Over het algemeen wordt verwacht dat de combinatiefunctionaris zelf met voorstellen komt en geen afwachtende houding inneemt.

7.2 Verlichting taken docenten

De mate waarin docenten ervaren dat de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris hun eigen taken verlicht of ontlast verschilt eveneens aanzienlijk tussen de scholen. Wanneer er sprake is van verlichting, betreft dit vooral het feit dat docenten geen gymlessen meer hoeven te geven, dat ze niet meer de gymlessen hoeven voor te bereiden en dat ze niet meer alle spullen klaar hoeven te zetten.

Docenten: “Voordat de combinatiefunctionaris op school kwam, moesten we alle sportactiviteiten zelf organiseren. We moesten alle spullen klaarzetten en controleren of alles geregeld was. Nu zet de combinatiefunctionaris de tassen klaar met de shirtjes en de namen en locatie waar we naar toe moeten. Wij hoeven alleen nog maar naar het toernooi te gaan.”

De combinatiefunctionarissen zelf denken over het algemeen dat hun aanwezigheid de taken van de docenten in lichte mate ontlast, met name op het organisatorische vlak. Docenten hoeven immers niet meer alles te regelen. Het gaat dan vooral om het uitvoeren van activiteiten onder schooltijd, zoals de reguliere gymlessen. Dit zijn activiteiten die ook uitgevoerd moeten worden als er geen combinatiefunctionarissen zijn. Wat betreft de naschoolse activiteiten is het juist de bedoeling dat het aanbod toeneemt door de combinatiefunctionaris. Wanneer docenten daar bij betrokken worden, zullen zij

het als taakverzwaring ervaren omdat deze activiteiten eerst niet of in mindere mate werden georganiseerd.

Docent: “Door de komst van de combinatiefunctionaris doet de school meer mee aan sporttoernooien en doen er ook veel meer leerlingen en teams aan deze toernooien mee. Ook al valt de tijd voor het begeleiden van deze toernooien in hun normjaartaak, sommige docenten voelen dit als iets extra's.”

Taakverzwaring

In sommige gevallen is er ook sprake van verzwaring, omdat ze met de combinatiefunctionaris moeten overleggen over het aanbod en af en toe aanwezig moeten zijn bij naschoolse activiteiten. Om de taken van docenten te verlichten of in ieder geval te voorkomen dat ze als zwaarder worden ervaren, is een goede logistieke structuur noodzakelijk. Er zijn docenten die aangeven dat ze op papier wel meer tijd hebben gekregen voor andere zaken zoals nakijken en overleg, maar zij ervaren dit niet zo doordat de activiteiten hun reguliere onderwijsprogramma doorkruisen. Ze ervaren dit als onrustig, ze moeten schakelen tussen hun eigen lessen en de activiteiten van de combinatiefunctionaris en zien daardoor de activiteiten als een verzwaring van de taken.

Docent: “Het ontlast ons op zich niet, omdat we er ook erg bij betrokken zijn.”

Taakverlichting onwenselijk

Er zijn directies en docenten die zich afvragen of verlichting een (wenselijk) doel van de combinatiefunctionaris moet zijn. Zij vinden dat als je de taken van de combinatiefunctionaris serieus neemt, en je als docent veel met elkaar samenwerkt, er eerder sprake zal zijn van een taakverzwaring omdat je ook aanwezig bent bij bijvoorbeeld clinics en buitenschoolse activiteiten. Dit wordt echter niet als vervelend ervaren, omdat je zelf ook een verantwoordelijkheid hebt voor het welslagen van de activiteiten van de combinatiefunctionaris. Deze docenten vinden de aanwezigheid van een combinatiefunctionaris een verrijking en een impuls om leerlingen te bereiken en te stimuleren ook in hun vrije tijd aan beweging te doen.

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
De taak van de docenten is verlicht	4,1	3,8	3,4 ²⁴

Figuur 19: Effect op taakverlichting van docenten op een schaal van één tot vijf²⁵

²⁴ De stelling luidde: “De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat... ik minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen hoeft te organiseren”

²⁵ Waarbij 1 staat voor ‘zeer mee oneens’ en 5 staat voor ‘zeer mee eens’

7.3 Versterking gezamenlijk pedagogisch klimaat niet expliciet

Het leerklimaat behelst ook de gezamenlijke pedagogische visie en de mate waarin de combinatiefunctionaris kan aansluiten op de ontwikkeling van de leerlingen.

Hierbij kunnen de combinatiefunctionarissen gebruik maken van de kennis die bij de docenten over de leerlingen aanwezig is. Omdat de docenten de leerlingen beter kennen, kunnen zij ook aan de combinatiefunctionaris vertellen hoe het kind zich ontwikkelt en of er bijzondere omstandigheden zijn.

Docenten kunnen de combinatiefunctionaris laten zien dat zij hun eisen soms naar beneden moeten bijstellen, omdat zij weten hoeveel de leerlingen al gegroeid zijn.

Op sommige scholen is er weinig afstemming tussen de manier waarop de combinatiefunctionaris de leerlingen aanspreekt en de manier waarop dat in de school gebeurt. Voor een combinatiefunctionaris die vaak op meerdere scholen werkt, is het natuurlijk ook lastig om zich steeds aan te passen aan de regels van de school, zeker wanneer deze niet expliciet zijn medegedeeld.

Over het algemeen vinden de gesproken docenten het belangrijker dat een combinatiefunctionaris leuk en enthousiast met een leerling omgaat dan dat de combinatiefunctionarissen zich helemaal bewust moeten zijn van de schoolbrede pedagogische aanpak. Bovendien nemen combinatiefunctionarissen de pedagogische werkwijzen (bijvoorbeeld een stop-teken) van docenten 'als vanzelf' over als er maar regelmatig contact is.

8. Effecten op ouders

Een ander effect waar we in dit onderzoek naar hebben gekeken, is de versterking van de ouderbetrokkenheid.

Op een klein deel van de bezochte scholen is versterking van de ouderbetrokkenheid een duidelijke doelstelling van de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris. Heel veel effecten op de ouderbetrokkenheid worden dan ook niet verwacht.

Ouders worden wel regelmatig uitgenodigd voor voorstellingen of toernooien. Zo kunnen ouders ook zien wat hun kinderen in huis hebben. Als een leerling ergens talent voor blijkt te hebben, gaat de combinatiefunctionaris soms in gesprek met ouders om hen te stimuleren hun kind op een vereniging te doen.

Docent: "Sommige activiteiten lenen zich goed om ouders bij te betrekken. Het laatste deel van een activiteit wordt vaak gebruikt om de resultaten te tonen aan de ouders. Bijvoorbeeld bij een dansvoorstelling of een sporttoernooi. Ouders zien bij deze activiteiten dan heel andere talenten bij hun kinderen dan ze verwacht hadden. Laatst was er een moeder die zag dat haar dochter helemaal opbloeide tijdens een musical en nu zit dat meisje op het kunstcentrum."

In het geval dat ouders om financiële redenen willen afzien van een vereniging, probeert een aantal combinatiefunctionarissen de ouders voor te lichten over gemeentelijke subsidiepotjes, regelingen of fondsen.

Directie: "Veel folders hierover zijn te ingewikkeld voor onze ouders. De combinatiefunctionaris kan dan in een persoonlijk gesprek kijken wat de mogelijkheden zijn."

Op een aantal scholen werken ouders soms mee als vrijwilliger, bijvoorbeeld bij de danslessen of technieklessen. En op een enkele school worden door de combinatiefunctionaris activiteiten uitsluitend voor ouders georganiseerd. Zo heeft op één school de combinatiefunctionaris een 'surprisehulp' activiteit voor ouders georganiseerd. Hierbij kregen (allochtone) ouders ondersteuning in het maken van een surprise en een gedicht voor Sinterklaas. Aan de andere kant zijn er ook scholen waar ouders helemaal niet betrokken worden bij de activiteiten van de combinatiefunctionaris, dit geldt met name voor de bezochte scholen in het voortgezet onderwijs en het MBO, maar het komt ook voor bij een aantal basisscholen.

	Combinatiefunctionaris PO	Directie PO	Docenten PO
De ouderbetrokkenheid is toegenomen	3,7	3,6	3,7

Figuur 20: Effect op ouderbetrokkenheid op een schaal van één tot vijf²⁶

	PO-scholen
Door de combinatiefunctionaris worden activiteiten georganiseerd voor ouders.	13%
Door de combinatiefunctionaris worden activiteiten georganiseerd samen met ouders	31%

Figuur 21: Activiteiten voor en samen met ouders volgens combinatiefunctionarissen

²⁶ Waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 staat voor 'zeer mee eens'

9. Conclusies en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek was om te achterhalen welke concrete effecten de invoering van combinatiefuncties in het onderwijs heeft gehad op het onderwijs. Hiervoor hebben we gesproken met schooldirecteuren, combinatiefunctionarissen, docenten en leerlingen van 13 verschillende scholen uit heel het land. Het gaat om scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs, die al langer werken met een combinatiefunctionaris sport of cultuur. Aanvullend op deze gesprekken hebben we een enquête gehouden op deze scholen. De conclusies uit deze gesprekken en de enquête bespreken we in dit laatste hoofdstuk. Op basis van deze conclusies kijken we ook vooruit en doen we enkele aanbevelingen voor de toekomst.

9.1 Conclusies

Wat heeft de komst van de combinatiefunctionaris opgeleverd? Hieronder bespreken we de effecten van de combinatiefunctionaris aan de hand van de onderzoeksvragen:

1. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op het aanbod van een school?
2. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op de leerlingen?
3. Wat is het effect van de inzet van combinatiefunctionarissen op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?
4. Wat is het effect van de combinatiefunctionaris op de school en de docenten (het leerklimaat van een school)?
5. Wat is het effect van de inzet van combinatiefunctionarissen op de ouders?

1. Het effect op het aanbod van een school - Meer en diverser aanbod

Op de door ons bezochte scholen worden meer activiteiten georganiseerd op het gebied van sport en cultuur en er is diverser aanbod. Ook worden er andere sporten of culturele activiteiten aangeboden dan voorheen. Daarnaast zien we dat er meer tijd is voor het organiseren van de activiteiten en dat het aanbod kwalitatief beter en professioneler is. Combinatiefunctionarissen hebben de tijd, kennis en vaardigheden die andere docenten op school missen om zo'n aanbod op te zetten. Waar voorheen activiteiten als los zand aan elkaar hingen is nu een activiteitenaanbod ontstaan dat meer één geheel vormt. Ook zien we in veel gevallen een duidelijke opbouw in het activiteitenaanbod.

2. Het effect op de leerlingen - Enthousiaste kinderen en grotere deelname

Kinderen zijn enthousiast over de activiteiten en doen ook vaker mee aan de activiteiten op de 13 bezochte scholen. Dit komt doordat de activiteiten laagdrempeliger zijn geworden en omdat er meer aanbod is om uit te kiezen. Deze effecten komen ook terug in de Monitor Cultuureducatie PO en VO.²⁷

Op enkele scholen die wij interviewden hebben docenten en combinatiefunctionarissen geconstateerd dat de motorische ontwikkeling van kinderen is verbeterd en dat ze sociaal met elkaar omgaan. Die versterkte sociale vaardigheden worden ook als meerwaarde genoemd in onderzoeken naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen.²⁸ De kinderen zelf vinden de activiteiten vooral leuk. Ze leren nieuwe dingen: sporten die ze nog niet eerder gedaan hebben of een muziekinstrument bespelen. Dit blijkt ook uit de Monitor Cultuureducatie PO en VO.²⁹ Het zijn tot nu toe echter vooral de leerlingen die al iets met sport, muziek of dans hebben die de stap naar de verenigingen maken. Alle scholen kennen wel één of meerdere voorbeelden van kinderen die naar aanleiding van de activiteiten lid zijn geworden van een vereniging. De meeste scholen zouden graag zien dat nog meer kinderen lid worden van een vereniging. Ze beseffen zich echter dat dit doel wellicht niet voor ieder kind haalbaar is. Zeker omdat het toeleiden van kinderen veel tijd kost. Maar ook doordat op sommige scholen het naschoolse aanbod zo aantrekkelijk is dat kinderen minder snel geneigd zijn om naar een vereniging te gaan. Waarom zou je naar een vereniging buiten de wijk gaan als je leuke activiteiten kunt doen in een vertrouwde en veilige omgeving?

3. Het effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma - Kortere lijnen

Tussen de door ons bezochte scholen en verenigingen zijn kortere lijnen ontstaan. De combinatiefunctionaris weet vanuit zijn/haar netwerk sneller activiteiten en de daarbij horende materialen te regelen. Ook zorgen zij ervoor dat de verenigingen meer betrokken zijn bij de activiteiten. Scholen ontbreekt het daarvoor simpelweg aan tijd en aan een goed georganiseerd netwerk. Het slaan van een brug tussen scholen en instellingen komt ook terug in onderzoeken naar de meerwaarde van cultuurcoaches.³⁰ Op de meeste scholen die wij interviewden zijn de activiteiten onder schooltijd afgestemd op het naschoolse aanbod. Dit is ook al jaren een van de belangrijkste doelstellingen en aandachtspunten van brede scholen.³¹ Om deze afstemming te realiseren wordt door sommige combinatiefunctionarissen gebruik gemaakt van een zogenaamde drietrapsraket.

²⁷⁺²⁹ Oomen, C., Visser, I., Donker, A., Beekhoven, S., Hoogeveen, K., & Haanstra, F. (2008-2009) Monitor Cultuureducatie PO en VO. Utrecht: Oberon en Sardes

²⁸⁺³⁰ Oomen, C., P. Gramberg & M.v.d. Grinten (2011), Beter minder, maar beter. Een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen. Utrecht: Oberon.

De Cultuurformatie (2011) Oogsten in de dwaaltuin. Amsterdam: de Cultuurformatie.

Monnsma, D. & Muiderman, H. (2010). Cultuurcoach, de schakel tussen school en culturele instelling. Amsterdam: de Cultuurformatie.

³¹ Oomen, C., Kruijer, J., Van der Grinten, M., Van der Linden, J. & Dubbelman, E. (2011 in voorbereiding). Jaarbericht brede scholen 2011 in voorbereiding. Utrecht: Oberon

Hierbij vinden eerst activiteiten onder schooltijd plaats, vervolgens zijn er activiteiten na schooltijd in samenwerking met een vereniging en tenslotte zijn er activiteiten bij de vereniging zelf. Dit betekent echter niet dat het aanbod van de combinatiefunctionaris in alle gevallen samenhangt met het reguliere onderwijsaanbod. De afstemming tussen de combinatiefunctionaris en de docenten beperkt zich vaak tot een korte overdracht over individuele leerlingen. Afstemming van de inhoud van het aanbod op de reguliere lessen en over de manier waarop met leerlingen wordt omgegaan vindt nauwelijks plaats. Dit komt vooral doordat er onvoldoende tijd is voor afstemming en overleg.

4. Het effect op de school en de docenten (het leerklimaat van een school) - Verlichting van taken

De combinatiefunctionaris verlicht volgens de geïnterviewde scholen vooral de taken van docenten. Hierdoor kunnen docenten zich meer bezighouden met hun eigen lessen. Ook op scholen waar de docenten aanwezig zijn tijdens de activiteiten van de combinatiefunctionaris ervaren ze deze verlichting. Ze zijn geen tijd meer kwijt aan de voorbereiding van activiteiten. De combinatiefunctionaris coördineert alle activiteiten en is een vast aanspreekpunt voor docenten en ouders. Het draagvlak bij docenten voor de activiteiten van de combinatiefunctionaris verschilt per school. Dit hangt onder andere samen met de persoonlijkheid van de combinatiefunctionaris en met de manier waarop hij/zij een onderdeel vormt van het team. Docenten zijn ook positiever over de inzet van de combinatiefunctionaris als zij effecten ervan zien bij hun leerlingen. Kennisontwikkeling bij docenten op het gebied van sport en cultuur zien we alleen bij scholen waar docenten ook deelnemen aan de lessen van de combinatiefunctionaris. Op scholen waar dit niet gebeurt, is nauwelijks kennisoverdracht.

5. Het effect op de ouders - Kinderen op de eerste plaats

Kinderen komen op de bezochte scholen op de eerste plaats. Omdat combinatiefunctionarissen beperkt de tijd hebben kiezen zij ervoor om hun kostbare tijd vooral te investeren in het aanbod voor kinderen. Een enkele keer wordt een ouderavond georganiseerd of komen ouders kijken bij een voorstelling of toernooi. In uitzonderlijke gevallen begeleidt de combinatiefunctionaris ouders samen met hun kind naar de sportclub. Het informeren van ouders wordt door de scholen echter wel belangrijk gevonden, omdat ouders vaak onbekend zijn met de sportclubs en culturele instellingen en met financiële ondersteuning bij lidmaatschap.

9.2 Aanbevelingen

Met dit onderzoek zijn de effecten van de inzet van combinatiefunctionarissen in het onderwijs in beeld gebracht. Tegelijkertijd maakt het onderzoek duidelijk dat er op een aantal vlakken nog wel wat te winnen is. Met de nu volgende aanbevelingen beogen we bestuurders,

beleidsmakers en uitvoerders houvast te bieden bij de voorzetting en verdere versterking van combinatiefuncties in de komende jaren.

Versterken van de doorgaande lijn en afstemming

Er is met name verbetering mogelijk in de doorgaande lijn tussen het binnen- en buitenschoolse programma. Nu is het zo dat de combinatiefunctionaris wel zorgt voor een doorgaande lijn in het aanbod dat hij of zij zelf aanbiedt. Er is echter nog geen doorgaande lijn tussen het aanbod van de combinatiefunctionaris en het reguliere onderwijsaanbod. Er zou daarom meer tijd moeten zijn voor docenten en combinatiefunctionarissen om met elkaar de inhoud van het binnenschoolse en naschoolse aanbod op elkaar af te stemmen. Die tijd ontbreekt nu op veel scholen. Daarnaast zou die extra tijd ook gebruikt moeten worden om met elkaar af te stemmen hoe docenten en de combinatiefunctionaris met de leerlingen omgaan. Zodat ook een doorgaande lijn ontstaat in de pedagogische visie. Extra tijd voor overleg alleen is echter niet voldoende. Iemand moet het voortouw hierin nemen en zorgen dat de doorgaande lijn verder uitgewerkt wordt. Zowel de directie van de school als de combinatiefunctionaris zouden deze rol op zich kunnen nemen.

Focus op moeilijk bereikbare doelgroep en toeleiding

Met name de kinderen die van huis uit weinig affiniteit hebben met sport en cultuur, zijn voor combinatiefunctionarissen vaak moeilijk bereikbaar. Dit vraagt extra inspanningen van de combinatiefunctionaris en een verschuiving van de aandacht naar de groep kinderen die nu nog niet deelneemt aan het activiteitenaanbod. Een specifiek aandachtspunt in dit verband is de toeleiding van kinderen naar verenigingen en culturele organisaties. Tot nu toe zien we dat vooral kinderen die al iets met sport, muziek of dans hebben de stap zetten naar de verenigingen. Scholen en combinatiefunctionaris streven er naar om meer kinderen toe te leiden naar die organisaties, maar merken dat dit lastig is. Vooral bij kinderen die uit zichzelf niet veel met sport en cultuur hebben. Het gaat met kleine stappen en kost bij deze groep veel tijd. Het vraagt namelijk om een meer individuele aanpak. Deze kinderen moeten meer persoonlijk benaderd en begeleid worden naar een sportvereniging of culturele instelling. Ook moeten de ouders van deze kinderen betrokken worden door hen te informeren over het belang van sport en cultuur voor kinderen en waar nodig te helpen bij het aanvragen van financiële ondersteuning bij lidmaatschap. In sommige gevallen is het volgens scholen en combinatiefunctionaris ook nodig om een eerste keer met deze kinderen mee te gaan naar de sportvereniging of culturele instelling. Op die manier wordt de stap van activiteiten op school naar activiteiten bij een vereniging of instelling minder groot.

Aandacht voor concurrentie

Wat ook meespeelt bij de toeleiding van kinderen naar sportverenigingen en culturele instellingen is dat het

naschoolse aanbod in sommige gevallen concurreert met verenigingen en instellingen. Kinderen gaan soms liever naar een activiteit op school, omdat ze daar de kinderen en de activiteitenbegeleiders kennen. Ook veel ouders van basisschoolkinderen vinden het volgens de scholen en de combinatiefunctionarissen fijn dat hun kinderen niet buiten hun wijk naar een vereniging of culturele instelling gaan. De kosten spelen hierbij soms ook een rol: naschoolse activiteiten zijn vaak goedkoper dan lidmaatschap van een sportclub of culturele instelling. Het gaat hierbij om de vraag wat belangrijker wordt gevonden, dat kinderen meedoen aan de activiteiten en in aanraking komen met sporten en culturele activiteiten of dat kinderen worden toegeleid naar verenigingen. Wanneer het belangrijkste doel is dat kinderen worden toegeleid naar de verenigingen dan is het verstandig om kinderen en ouders meer te wijzen op het belang van lidmaatschap ten opzichte van meedoen met activiteiten.

Versterken van de inbedding in het team

Door het soms grote aantal scholen waarop en waarvoor een combinatiefunctionaris werkzaam is, is de inbedding in veel gevallen niet heel sterk. Daarom is er meer aandacht nodig voor de inbedding van de combinatiefunctionaris binnen de school. Dit kan onder andere door ervoor te kiezen om combinatiefunctionarissen op minder scholen te laten werken. Dit is ook een van de aanbevelingen uit een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen.³² Daarnaast zijn er ook kleine dingen die de inbedding kunnen verbeteren zoals vermelding in de schoolgids, op de hoogte gehouden worden van gebeurtenissen binnen de school, worden uitgenodigd voor informele activiteiten als etentjes en kerstborrels en kunnen inloggen op het intranet van de school. Een betere inbedding van de combinatiefunctionaris kan een steuntje in de rug zijn bij het versterken van de eerder genoemde doorgaande lijn tussen het binnen- en buitenschoolse programma.

Tot slot

Los van de hier geformuleerde aanbevelingen is het zaak om combinatiefunctionarissen continuïteit te bieden, oftewel enige zekerheid dat zij ook in de toekomst hun werk kunnen blijven doen. Dat wil zeggen, voortzetten en voortbouwen op wat nu al bereikt is.

Combinatiefunctionaris: "De basis is gelegd, nu wordt het tijd om nog meer in te zetten op de toeleiding naar verenigingen en alles wat we nu bereikt hebben verder uit te bouwen en te verankeren."

Dat zal in de huidige krappe tijden niet altijd even gemakkelijk zijn. Ook de combinatiefunctionarissen zullen de komende jaren onherroepelijk de weerslag ondervinden van bezuinigingen op onderwijs en welzijn. Daar staat tegenover dat de rijksoverheid enige armslag biedt met het programma 'Sport en Bewegen in de Buurt' en wellicht bieden in breder verband ook de extra gelden voor VVE, schakelklassen en zomerscholen extra speelruimte voor lokaal beleid.

³² Oomen, C., Gramberg, P. & Van der Grinten, M. (2011), Beter minder, maar beter. Een onderzoek naar de meerwaarde van cultuurcoaches op brede scholen. Utrecht: Oberon.
De Cultuurformatie (2011) Oogsten in de dwaaltuin. Amsterdam: de Cultuurformatie.

Bijlage 1: gespreksleidraden interviews

Gespreksleidraad directies en combinatiefunctionarissen

Aanstelling en type combinatiefunctionaris

1. Wat zijn de (belangrijkste) redenen/motieven geweest voor de school om een combinatiefunctionaris in te schakelen?
2. Hoe is men bij u als combinatiefunctionaris uitgekomen?
3. Wat zijn de belangrijkste taken van de combinatiefunctionaris op school? Zijn de taken vooral uitvoerend of juist coördinerend?
4. Bij welke organisatie(s) bent u als combinatiefunctionaris aangesteld?
5. Werkt u als combinatiefunctionaris op meerdere scholen?
6. Op welke manier is de combinatiefunctionaris ingebed in de organisatie? Is deze een vast onderdeel van het team?

Aanbod

7. Hoe wordt het activiteitenaanbod samengesteld? Zijn deze activiteiten vastgelegd in plannen?
8. Wat zijn de belangrijkste doelen van de combinatiefunctionaris?
9. Is de uitvoering van het activiteitenaanbod geslaagd? Wat lukt wel en niet?
10. Wat is de meerwaarde van de combinatiefunctionaris op het activiteitenaanbod? Heeft de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris geleid tot een andere invulling of uitbreiding van activiteiten op school?

Effecten

11. Worden de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris en de mogelijke effecten daarvan geëvalueerd? Zo ja, door wie?

Leerlingen

12. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de leerlingen? (denk aan: deelname activiteiten, motivatie, leerprestaties) Waar blijkt dit uit?

Samenwerking

13. Met welke organisaties op het gebied van sport en/of cultuur werkt uw school samen?
14. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de samenwerking met deze organisaties? Waar blijkt dit uit?
15. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de deelname (lidmaatschap) van leerlingen aan verenigingen en clubs? Waar blijkt dit uit?
16. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de betrokkenheid van leerlingen bij de school en de verenigingen en clubs? Waar blijkt dit uit?
17. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de afstemming tussen binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten? Waar blijkt dit uit?

Leerklimaat

18. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de kennis van de docenten over sport en/of cultuur? Waar blijkt dit uit?
19. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op hun taken? Waar blijkt dit uit?
20. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de (brede) schoolontwikkeling? Waar blijkt dit uit?

Effecten op ouderbetrokkenheid

21. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de ouderbetrokkenheid? Waar blijkt dit uit?

Succesfactoren en valkuilen

22. Wat heeft er voor gezorgd dat deze effecten zijn gerealiseerd? Wat zijn de belangrijkste succesfactoren?
23. Wat zijn de belangrijkste valkuilen/knelpunten bij de inzet van de combinatiefunctionaris?
24. Hoe wordt met deze valkuilen omgegaan?

Aandachtspunten voor de toekomst

25. Wat zijn volgens u de belangrijkste aandachtspunten voor de inzet van de combinatiefunctionaris binnen uw school en in het algemeen?

Gespreksleidraad docenten

Combinatiefunctionaris

1. Wat vindt u van de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris op uw school?
2. In hoeverre bent u tevreden over de samenwerking met de combinatiefunctionaris?

Aanbod

3. Hoe stemt u uw eigen aanbod af op die van de combinatiefunctionaris? Hoe vaak heeft u overleg met elkaar (binnen het team)?
4. Is de uitvoering van het totale activiteitenaanbod geslaagd? Wat lukt wel en niet?
5. Wat is de meerwaarde van de combinatiefunctionaris op het activiteitenaanbod? Heeft de aanwezigheid van de combinatiefunctionaris geleid tot een andere invulling of uitbreiding van activiteiten op school?

Effecten

Leerlingen

6. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de leerlingen? (denk aan: deelname activiteiten, motivatie, leerprestaties) Waar blijkt dit uit?

Samenwerking

7. Met welke organisaties op het gebied van sport en/of cultuur werkt uw school samen?
8. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de samenwerking met deze organisaties? Waar blijkt dit uit?
9. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de deelname (lidmaatschap) van leerlingen aan verenigingen en clubs? Waar blijkt dit uit?
10. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de betrokkenheid van leerlingen bij de school en de verenigingen en clubs? Waar blijkt dit uit?
11. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de afstemming tussen binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten? Waar blijkt dit uit?

Leerklimaat

12. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de kennis van u als docenten over sport en/of cultuur? Waar blijkt dit uit?
13. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op uw taken? Waar blijkt dit uit?
14. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de (brede) schoolontwikkeling? Waar blijkt dit uit?

Effecten op ouderbetrokkenheid

15. Welk effect heeft de combinatiefunctionaris op de ouderbetrokkenheid? Waar blijkt dit uit?

Succesfactoren en valkuilen

16. Wat heeft er voor gezorgd dat deze effecten zijn gerealiseerd? Wat zijn de belangrijkste succesfactoren?
17. Wat zijn de belangrijkste valkuilen/knelpunten bij de inzet van de combinatiefunctionaris?
18. Hoe wordt met deze valkuilen omgegaan?

Aandachtspunten voor de toekomst

19. Wat zijn volgens u de belangrijkste aandachtspunten voor de inzet van de combinatiefunctionaris binnen uw school en in het algemeen?

Gespreksleidraad leerlingen PO-SO-VO

Inleiding

We willen jullie graag een paar vragen stellen over de dingen die je onder en na schooltijd doet met school. Denk aan sportactiviteiten, muziek, dans of tekenen. Soms doe je dit op school, soms ergens anders, bijvoorbeeld in een gymzaal of in het zwembad. We willen graag weten waar je aan mee doet en of je dat leuk vindt. (voorbeeldactiviteiten afstemmen op situatie school!!)

Verenigingen

1. Zijn jullie lid van een vereniging? Bijvoorbeeld een sportvereniging, dansschool, muziekschool.
2. Waarom wilden jullie bij deze vereniging?

Schoolse activiteiten

Er is op jouw school een docent die onder en na schooltijd activiteiten organiseert op het gebied van sport en muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans. (voorbeeldactiviteiten afstemmen op situatie school!!). De volgende vragen gaan over de activiteiten onder schooltijd.

3. Wat doen jullie tijdens de activiteiten?
4. Wat leren jullie tijdens deze activiteiten?
5. Wat vinden jullie van deze activiteiten? Waarom vinden jullie het wel of niet leuk?

Naschoolse activiteiten

De volgende vragen gaan over de activiteiten na schooltijd.

6. Hebben jullie vorig schooljaar meegedaan aan een van deze naschoolse activiteiten? (specifiek vragen naar sport en/of cultuur)
 - o Zo ja waar heb je aan meegedaan?
 - o Zo nee waarom heb je hier niet aan meegedaan?
7. Wat doen jullie tijdens deze activiteiten?
8. Wat leren jullie tijdens deze activiteiten?
9. Vonden jullie de activiteit(en) leuk? Waarom vonden jullie het wel of niet leuk?

Effecten

(Afstemmen op situatie school)

10. Zijn jullie door de sportactiviteiten vaker gaan sporten? Zo ja, hoeveel vaker?
Goed doorvragen over hoe het voor de activiteiten was.
11. Zijn jullie na dat jullie mee hebben gedaan aan de sportactiviteiten lid geworden van een sportclub?
12. Nemen jullie door de kunst- en cultuuractiviteiten (muziek, tekenen/schilderen, toneel, dans) vaker deel aan kunst- en cultuuractiviteiten? Zo ja, hoeveel vaker? Goed doorvragen over hoe het voor de activiteiten was.

Afsluitend

13. Hebben jullie ideeën over hoe de naschoolse activiteiten leuker kunnen worden voor leerlingen? Zo ja, welke ideeën?

Bijlage 2: enquêtes

Vragenlijst combinatiefunctionaris PO/SO

Sinds welk jaar bent u werkzaam als combinatiefunctionaris op de school?

1. Wie is uw werkgever?
met werkgever bedoelen we de organisatie die uw salaris betaalt.
 - de school
 - de gemeente, afdeling
 - anders, namelijk
2. Hieronder presenteren we telkens twee stellingen. Kruis aan in welke mate de stellingen van toepassing zijn op uw functie als combinatiefunctionaris.

Ik ben vooral werkzaam onder schooltijd	()	()	()	()	()	Ik ben vooral werkzaam na schooltijd
Ik ben vooral aanwezig binnen de school	()	()	()	()	()	Ik ben vooral aanwezig buiten de school
Ik organiseer vooral activiteiten binnen school	()	()	()	()	()	Ik organiseer vooral activiteiten buiten school
Ik maak nauwelijks deel uit van het schoolteam	()	()	()	()	()	Ik maak een vast onderdeel uit van het schoolteam

Activiteiten

3. Heeft u voor de school waar u werkt een activiteitenplan opgesteld?
 - ja, voor sport
 - ja, voor cultuur
 - ja, voor sport en cultuur
 - nee
4. Hoe vaak worden de activiteiten (gemiddeld) uitgevoerd?
 - minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 tot 3 keer per week
 - meer dan 3 keer per week
5. Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die u organiseert op het gebied van sport en/of cultuur?

Effecten op leerklimaat

6. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
leren de andere docenten op school meer over sport en/of cultuur	()	()	()	()	()
help ik mee aan de ontwikkeling van de brede school	()	()	()	()	()
is de taak van de docenten verlicht (de docenten hoeven minder of geen extra sport en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren)	()	()	()	()	()

Effecten op kinderen

7. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
doen kinderen mee aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()	()
gaan kinderen meer bewegen	()	()	()	()	()	()
ondernemen kinderen vaker culturele activiteiten	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer geïnteresseerd in cultuur	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer gemotiveerd op school	()	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

8. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
zijn meer kinderen lid geworden van een sportvereniging	()	()	()	()	()	()
zijn meer kinderen lid geworden van een cultuurorganisatie	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer betrokken bij een club of vereniging	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer betrokken bij de school	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

9. Is er een doorlopende leerlijn (gezamenlijke pedagogische visie en geïntegreerd binnen- en buitenschool curriculum) tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

	ja	nee
Is de manier waarop u met de leerlingen omgaat (pedagogisch) afgestemd op de manier waarop dat op school gebeurt?	()	()
Houdt u in uw activiteiten rekening met hetgeen de leerlingen op school leren?	()	()
Houden docenten rekening met hetgeen u ze leert?	()	()

10. Welke rol heeft u gespeeld bij het realiseren van deze doorlopende leerlijn?

- een grote rol
- een bescheiden rol
- geen rol <Ga verder met vraag 12>

11. Hoe zag die rol er uit?

12. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
Is het (naschoolse) activiteitenprogramma dat ik organiseer een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()	()
Is de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd	()	()	()	()	()	()
Is de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd	()	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

13. Worden door u activiteiten georganiseerd voor ouders?

- ja
- nee <Ga verder met vraag 15>

14. Noem een voorbeeld van activiteiten die door u worden georganiseerd voor ouders

15. Worden door u activiteiten georganiseerd samen met ouders?

- ja
- nee

<indien vraag 15 gelijk is aan 2 niet naar vraag 16>

16. Noem een voorbeeld van activiteiten die door u worden georganiseerd samen met ouders

<Als v13+v15 groter is dan 3 Overige effecten>

17. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
is de ouderbetrokkenheid toegenomen	()	()	()	()	()

Overige effecten

18. Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door uw inzet dan kunt u die hieronder noteren.

Vragenlijst combinatiefunctionaris VO

Sinds welk jaar bent u werkzaam als combinatiefunctionaris op de school?

1. Wie is uw werkgever?
met werkgever bedoelen we de organisatie die uw salaris betaalt.
 - de school
 - de gemeente, afdeling
 - anders, namelijk
2. Hieronder presenteren we telkens twee stellingen. Kruis aan in welke mate de stellingen van toepassing zijn op uw functie als combinatiefunctionaris.

☐ Ik ben vooral werkzaam onder schooltijd	☐	☐	☐	☐	☐	☐ Ik ben vooral werkzaam na schooltijd
☐ Ik ben vooral aanwezig binnen de school	☐	☐	☐	☐	☐	☐ Ik ben vooral aanwezig buiten de school
☐ Ik organiseer vooral activiteiten binnen school	☐	☐	☐	☐	☐	☐ Ik organiseer vooral activiteiten buiten school
☐ Ik maak nauwelijks deel uit van het schoolteam	☐	☐	☐	☐	☐	☐ Ik maak een vast onderdeel uit van het schoolteam

Activiteiten

3. Heeft u voor de school waar u werkt een activiteitenplan opgesteld?
 - ja, voor sport
 - ja, voor cultuur
 - ja, voor sport en cultuur
 - nee
4. Hoe vaak worden de activiteiten (gemiddeld) uitgevoerd?
 - minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 tot 3 keer per week
 - meer dan 3 keer per week
5. Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die u organiseert op het gebied van sport en/of cultuur?

Effecten op leerklimaat

6. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
leren de andere docenten op school meer over sport en/of cultuur	()	()	()	()	()
help ik mee aan de ontwikkeling van de brede school	()	()	()	()	()
is de taak van de docenten verlicht (de docenten hoeven minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren)	()	()	()	()	()

Effecten op jongeren

7. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
doen kinderen mee aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()	()
gaan kinderen meer bewegen	()	()	()	()	()	()
ondernemen kinderen vaker culturele activiteiten	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer geïnteresseerd in cultuur	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer gemotiveerd op school	()	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

8. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
zijn meer kinderen lid geworden van een sportvereniging	()	()	()	()	()	()
zijn meer kinderen lid geworden van een cultuurorganisatie	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer betrokken bij een club of vereniging	()	()	()	()	()	()
zijn kinderen meer betrokken bij de school	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

9. Is er een doorlopende leerlijn (gezamenlijke pedagogische visie en geïntegreerd binnen- en buitenschool curriculum) tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

	ja	nee
Is de manier waarop u met de leerlingen omgaat (pedagogisch) afgestemd op de manier waarop dat op school gebeurt?	()	()
Houdt u in uw activiteiten rekening met hetgeen de leerlingen op school leren?	()	()
Houden docenten rekening met hetgeen u ze leert?	()	()

10. Welke rol heeft u gespeeld bij het realiseren van deze doorlopende leerlijn?
- een grote rol
 - een bescheiden rol
 - geen rol <Ga verder met vraag 12>

11. Hoe zag die rol er uit?

12. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	n.v.t.
is het (naschoolse) activiteitenprogramma dat ik organiseer een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()	()
is de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd	()	()	()	()	()	()
is de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd	()	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

13. Worden door u activiteiten georganiseerd voor ouders?
- ja
 - nee < Ga verder met vraag 15>

14. Noem een voorbeeld van activiteiten die door u worden georganiseerd voor ouders.

15. Worden door u activiteiten georganiseerd samen met ouders?
- ja
 - nee

<indien vraag 15 gelijk is aan 2 niet naar vraag 16>

16. Noem een voorbeeld van activiteiten die door u worden georganiseerd samen met ouders.

<Als v13+v15 groter is dan 3 Overige effecten>

17. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?
Het gaat om uw inschatting.

Door het werk dat ik doe?	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
is de ouderbetrokkenheid toegenomen	()	()	()	()	()

Overige effecten

18. Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door uw inzet dan kunt u die hieronder noteren.

Vragenlijst directie PO/SO

Algemeen

1. Hoeveel combinatiefunctionarissen zijn werkzaam op uw school?
 - 1
 - 2
 - meer dan 2, namelijk _____
2. Sinds welk jaar zijn er combinatiefunctionarissen werkzaam op uw school?

3. Wie is de werkgever van de combinatiefunctionaris(sen)? met werkgever bedoelen we de organisatie die het salaris van de combinatiefunctionaris betaalt.
 - de school
 - de gemeente, afdeling
 - anders, namelijk _____
4. Hieronder presenteren we telkens twee stellingen. Kruis aan in welke mate de stellingen van toepassing zijn op de combinatiefunctionaris op uw school.

De combinatiefunctionaris is vooral werkzaam onder schooltijd	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris is vooral werkzaam na schooltijd
De combinatiefunctionaris is vooral aanwezig binnen de school	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris is vooral aanwezig buiten de school
De combinatiefunctionaris organiseert vooral activiteiten binnen school	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris organiseert vooral activiteiten buiten school
De combinatiefunctionaris maakt nauwelijks deel uit van het schoolteam	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris maakt een vast onderdeel uit van het schoolteam

Activiteiten

5. Is er een activiteitenplan opgesteld door de combinatiefunctionaris?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag7>
6. In hoeverre wordt u betrokken/ bent u betrokken geweest bij het activiteitenplan van de combinatiefunctionaris?
 - helemaal niet
 - alleen bij bepaalde onderdelen van het plan
 - bij (bijna) alle onderdelen van het plan
7. Hoe vaak worden de activiteiten van de combinatiefunctionaris (gemiddeld) uitgevoerd?
 - minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 tot 3 keer per week
 - meer dan 3 keer per week
8. Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die de combinatiefunctionaris organiseert op uw school op het gebied van sport en/of cultuur?

Effecten op leerklimaat

9. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op het leerklimaat en aanbod van uw school?
Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
Het schoolteam leert van de combinatiefunctionaris over sport en/of cultuur	()	()	()	()	()	()
De inzet van combinatiefunctionaris draagt bij aan de maatschappelijke onderwijsopdracht	()	()	()	()	()	()
Door de inzet van de combinatiefunctionaris is de taak van de docenten verlicht (de docenten hoeven minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren)	()	()	()	()	()	()
Door de combinatiefunctionaris hoeft de docent geen extra sport- en cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren	()	()	()	()	()	()

Effecten op kinderen

10. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de effecten van de combinatiefunctionaris op kinderen?
Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
Door de combinatiefunctionaris doen kinderen mee aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn door de combinatiefunctionaris meer gaan bewegen	()	()	()	()	()	()
Kinderen ondernemen door de combinatiefunctionaris meer culturele activiteiten	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn meer geïnteresseerd in cultuur	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn meer gemotiveerd op school door de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

11. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op de rol die scholen en verenigingen kunnen spelen in buurt en sociale omgeving?
Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
Meer kinderen zijn lid geworden van een sportvereniging door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Meer kinderen zijn lid geworden van een cultuurorganisatie door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn meer betrokken bij de vereniging of club door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn meer betrokken bij de vereniging of club door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Kinderen zijn meer betrokken bij de school door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

12. Is er sprake van een doorlopende leerlijn (gezamenlijke pedagogische visie en geïntegreerd binnen- en buitenschool curriculum) tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

	ja	nee
Is de manier waarop de combinatiefunctionaris met de leerlingen omgaat (pedagogisch) afgestemd op de manier waarop dat op school gebeurt?	()	()
Houdt de combinatiefunctionaris in zijn/haar activiteiten rekening met hetgeen de leerlingen op school leren?	()	()
Houden docenten rekening met hetgeen de combinatiefunctionaris leerlingen leert?	()	()

13. Welke rol heeft de combinatiefunctionaris gespeeld bij het realiseren van deze doorlopende leerlijn?
- een grote rol
 - een bescheiden rol
 - geen rol < Ga verder met vraag 15 >

14. Hoe zag die rol er uit?

15. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
Het (naschoolse) activiteitenprogramma van de combinatiefunctionaris is een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()
Dankzij de combinatiefunctionaris is de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd	()	()	()	()	()
Dankzij de combinatiefunctionaris is er de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

16. Worden door de combinatiefunctionaris activiteiten georganiseerd voor ouders?

- o ja
o nee <Ga verder met vraag 18>

17. Noem een voorbeeld van de activiteiten die door de combinatiefunctionaris worden georganiseerd voor ouders

18. Worden door de combinatiefunctionaris activiteiten georganiseerd samen met ouders?

- o ja
o nee

<Als v18 gelijk is aan 2>

Noem een voorbeeld van activiteiten die door de combinatiefunctionaris samen met ouders georganiseerd worden.

<Als v16+v18 groter is dan 3 Overige effecten>

19. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling over het effect van de combinatiefunctionaris op de ouderbetrokkenheid?

Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
De ouderbetrokkenheid is vergroot door de inzet van de combinatiefunctionaris.	()	()	()	()	()

Overige effecten

20. Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door de inzet van de combinatiefunctionaris bij u op school dan kunt u die hieronder noteren.

Vragenlijst directie VO

Algemeen

1. Hoeveel combinatiefunctionarissen zijn werkzaam op uw school?
 - 1
 - 2
 - meer dan 2, namelijk _____
2. Sinds welk jaar zijn er combinatiefunctionarissen werkzaam op uw school?

3. Wie is de werkgever van de combinatiefunctionaris(sen)? met werkgever bedoelen we de organisatie die het salaris van de combinatiefunctionaris betaalt.
 - de school
 - de gemeente, afdeling
 - anders, namelijk _____
4. Hieronder presenteren we telkens twee stellingen. Kruis aan in welke mate de stellingen van toepassing zijn op de combinatiefunctionaris op uw school.

De combinatiefunctionaris is vooral werkzaam onder schooltijd	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris is vooral werkzaam na schooltijd
De combinatiefunctionaris is vooral aanwezig binnen de school	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris is vooral aanwezig buiten de school
De combinatiefunctionaris organiseert vooral activiteiten binnen school	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris organiseert vooral activiteiten buiten school
De combinatiefunctionaris maakt nauwelijks deel uit van het schoolteam	()	()	()	()	()	De combinatiefunctionaris maakt een vast onderdeel uit van het schoolteam

Activiteiten

5. Is er een activiteitenplan opgesteld door de combinatiefunctionaris?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag7>
6. In hoeverre wordt u betrokken/ bent u betrokken geweest bij het activiteitenplan van de combinatiefunctionaris?
 - helemaal niet
 - alleen bij bepaalde onderdelen van het plan
 - bij (bijna) alle onderdelen van het plan
7. Hoe vaak worden de activiteiten van de combinatiefunctionaris (gemiddeld) uitgevoerd?
 - minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 tot 3 keer per week
 - meer dan 3 keer per week
8. Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die de combinatiefunctionaris organiseert op uw school op het gebied van sport en/of cultuur?

Effecten op leerklimaat

9. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op het leerklimaat en aanbod van uw school?
Het gaat om uw inschatting.

Effecten op jongeren

10. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de effecten van de combinatiefunctionaris op jongeren?
Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
Het schoolteam leert van de combinatiefunctionaris over sport en/of cultuur	()	()	()	()	()
De inzet van combinatiefunctionaris draagt bij aan de maatschappelijke onderwijsopdracht	()	()	()	()	()
Door de inzet van de combinatiefunctionaris is de taak van de docenten verlicht (de docenten hoeven minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren)	()	()	()	()	()
Door de combinatiefunctionaris hoeft de docent geen extra sport- en cultuuractiviteiten voor de leerlingen te organiseren	()	()	()	()	()

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
Door de combinatiefunctionaris doen jongeren mee aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()	()
Jongeren zijn door de combinatiefunctionaris meer gaan bewegen	()	()	()	()	()	()
Jongeren ondernemen door de combinatiefunctionaris meer culturele activiteiten	()	()	()	()	()	()
Jongeren zijn meer geïnteresseerd in cultuur	()	()	()	()	()	()
Jongeren zijn meer gemotiveerd op school door de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

11. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op de rol die scholen en verenigingen kunnen spelen in buurt en sociale omgeving?

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
Meer jongeren zijn lid geworden van een sportvereniging door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Meer jongeren zijn lid geworden van een cultuurorganisatie door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Jongeren zijn meer betrokken bij de school door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
Jongeren zijn meer betrokken bij de school door het werk van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

12. Is er sprake van een doorlopende leerlijn (gezamenlijke pedagogische visie en geïntegreerd binnen- en buitenschool curriculum) tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?

	ja	nee
Is de manier waarop de combinatiefunctionaris met de leerlingen omgaat (pedagogisch) afgestemd op de manier waarop dat op school gebeurt?	()	()
Houdt de combinatiefunctionaris in zijn/haar activiteiten rekening met hetgeen de leerlingen op school leren?	()	()
Houden docenten rekening met hetgeen de combinatiefunctionaris leerlingen leert?	()	()

13. Welke rol heeft de combinatiefunctionaris gespeeld bij het realiseren van deze doorlopende leerlijn?
- een grote rol
 - een bescheiden rol
 - geen rol <Ga verder met vraag 15>

14. Hoe zag die rol er uit?

15. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het effect van de combinatiefunctionaris op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma?
Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
Het (naschoolse) activiteitenprogramma van de combinatiefunctionaris is een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()
Dankzij de combinatiefunctionaris is de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd	()	()	()	()	()
Dankzij de combinatiefunctionaris is er de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

16. Worden door de combinatiefunctionaris activiteiten georganiseerd voor ouders?
 ja
 nee <Ga verder met vraag 18>

17. Noem een voorbeeld van de activiteiten die door de combinatiefunctionaris worden georganiseerd voor ouders
-
-

18. Worden door de combinatiefunctionaris activiteiten georganiseerd samen met ouders?
 ja
 nee

<Als v18 gelijk is aan 2>

19. Noem een voorbeeld van activiteiten die door de combinatiefunctionaris samen met ouders georganiseerd worden.
-
-

<Als v16+v18 groter is dan 3 Overige effecten>

20. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling over het effect van de combinatiefunctionaris op de ouderbetrokkenheid?
Het gaat om uw inschatting.

	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
De ouderbetrokkenheid is vergroot door de inzet van de combinatiefunctionaris.	()	()	()	()	()

Overige effecten

21. Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door de inzet van de combinatiefunctionaris bij u op school dan kunt u die hieronder noteren.
-
-

Vragenlijst docenten PO/SO

Algemeen

- Hoeveel combinatiefunctionarissen zijn werkzaam op uw school?
 - 1
 - 2
 - meer dan 2, namelijk _____
 - weet ik niet
- Werkt u wel eens met de combinatiefunctionaris samen?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag 4>
- Hoe vaak werkt u met de combinatiefunctionaris samen?
 - vaak
 - soms
 - (bijna) nooit
- Wat merkt u van de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris op school?
 - (bijna) niets
 - weinig
 - niet weinig, maar ook niet veel
 - veel
 - heel veel

Activiteiten

- Weet u welke activiteiten de combinatiefunctionaris organiseert op school?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag Effecten op leerklimaat>
- Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die de combinatiefunctionaris organiseert op uw school op het gebied van sport en/of cultuur?

- In hoeverre wordt u betrokken bij het activiteitenplan van de combinatiefunctionaris?
 - helemaal niet
 - alleen bij bepaalde onderdelen van het plan
 - bij (bijna) alle onderdelen van het plan
 - niet van toepassing: er is geen activiteitenplan

Effecten op leerklimaat

- In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
docenten op school meer leren over sport en cultuur	()	()	()	()	()
de brede school verder wordt ontwikkeld	()	()	()	()	()
ik minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de leerlingen hoeft te organiseren	()	()	()	()	()

Effecten op kinderen

9. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
kinderen mee doen aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()
kinderen meer gaan bewegen	()	()	()	()	()
kinderen meer culturele activiteiten ondernemen	()	()	()	()	()
kinderen meer geïnteresseerd zijn in cultuur	()	()	()	()	()
kinderen meer gemotiveerd zijn op school	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

10. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
meer kinderen lid zijn geworden van een sportvereniging	()	()	()	()	()	()
meer kinderen lid zijn geworden van een cultuurvereniging	()	()	()	()	()	()
kinderen zich meer betrokken voelen bij een vereniging of club	()	()	()	()	()	()
kinderen zich meer betrokken voelen bij school	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

11. In hoeverre is uw eigen lesprogramma afgestemd op het programma van de combinatiefunctionaris?

- wij stemmen bijna nooit activiteiten op elkaar af.
- wij stemmen alleen specifieke activiteiten op elkaar af.
- wij stemmen het grootste deel van de activiteiten af.

12. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
het (naschoolse) activiteitenprogramma van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
is een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()	()
de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd is	()	()	()	()	()	()
de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd is	()	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

13. Worden er door de combinatiefunctionaris op school activiteiten georganiseerd voor ouders?
- ja
 - nee
 - weet ik niet
14. Worden er door de combinatiefunctionaris op school activiteiten georganiseerd samen met ouders?
- ja
 - nee
 - weet ik niet

<Als v14 gelijk is aan 1 OF v15 gelijk is aan 1 ga naar Overige effecten>

15. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
de ouderbetrokkenheid vergroot is	()	()	()	()	()

Overige effecten

Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door de inzet van de combinatiefunctionaris bij u op school dan kunt u die hieronder noteren.

Vragenlijst docenten VO

Algemeen

1. Hoeveel combinatiefunctionarissen zijn werkzaam op uw school?
 - 1
 - 2
 - meer dan 2, namelijk _____
 - weet ik niet
2. Werkt u wel eens met de combinatiefunctionaris samen?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag 4>
3. Hoe vaak werkt u met de combinatiefunctionaris samen?
 - vaak
 - soms
 - (bijna) nooit
4. Wat merkt u van de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris op school?
 - (bijna) niets
 - weinig
 - niet weinig, maar ook niet veel
 - veel
 - heel veel

Activiteiten

5. Weet u welke activiteiten de combinatiefunctionaris organiseert op school?
 - ja
 - nee <Ga verder met vraag Effecten op leerklimaat>
6. Geef een concreet voorbeeld van een activiteit die de combinatiefunctionaris organiseert op uw school op het gebied van sport en/of cultuur?

7. In hoeverre wordt u betrokken bij het activiteitenplan van de combinatiefunctionaris?
 - helemaal niet
 - alleen bij bepaalde onderdelen van het plan
 - bij (bijna) alle onderdelen van het plan
 - niet van toepassing: er is geen activiteitenplan

Effecten op leerklimaat

16. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
docenten op school meer leren over sport en cultuur	()	()	()	()	()
de brede school verder wordt ontwikkeld	()	()	()	()	()
ik minder of geen extra sport- en/of cultuuractiviteiten voor de jongeren hoeft te organiseren	()	()	()	()	()

Effecten op jongeren

17. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
jongeren mee doen aan meer en/of andere sporten	()	()	()	()	()
jongeren meer gaan bewegen	()	()	()	()	()
jongeren meer culturele activiteiten ondernemen	()	()	()	()	()
jongeren meer geïnteresseerd zijn in cultuur	()	()	()	()	()
jongeren meer gemotiveerd zijn op school	()	()	()	()	()

Effecten op rol van scholen en verenigingen in de buurt en sociale omgeving

18. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
meer jongeren lid zijn geworden van een sportvereniging	()	()	()	()	()	()
meer jongeren lid zijn geworden van een cultuurvereniging	()	()	()	()	()	()
jongeren zich meer betrokken voelen bij een vereniging of club	()	()	()	()	()	()
jongeren zich meer betrokken voelen bij school	()	()	()	()	()	()

Effect op de samenhang tussen het binnen- en buitenschoolsprogramma

19. In hoeverre is uw eigen lesprogramma afgestemd op het programma van de combinatiefunctionaris?

- wij stemmen bijna nooit activiteiten op elkaar af.
- wij stemmen alleen specifieke activiteiten op elkaar af.
- wij stemmen het grootste deel van de activiteiten af.

20. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Het gaat om uw inschatting. Als u het echt niet weet kunt u 'weet niet' aanvinken.

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens	weet niet
het (naschoolse) activiteitenprogramma van de combinatiefunctionaris	()	()	()	()	()	()
is een zinvolle aanvulling op het reguliere schoolprogramma	()	()	()	()	()	()
de samenwerking tussen de school en de sportvereniging verbeterd is	()	()	()	()	()	()
de samenwerking tussen de school en de cultuurvereniging verbeterd is	()	()	()	()	()	()

Effect op de ouderbetrokkenheid

21. Worden er door de combinatiefunctionaris op school activiteiten georganiseerd voor ouders?
- ja
 - nee
 - weet ik niet
22. Worden er door de combinatiefunctionaris op school activiteiten georganiseerd samen met ouders?
- ja
 - nee
 - weet ik niet

<Als v21 gelijk is aan 1 OF v22 gelijk is aan 1 ga naar Overige effecten>

23. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

De combinatiefunctionaris zorgt er voor dat...	zeer oneens	oneens	neutraal	eens	zeer eens
de ouderbetrokkenheid vergroot is	()	()	()	()	()

Overige effecten

Als er volgens u nog andere effecten merkbaar zijn door de inzet van de combinatiefunctionaris bij u op school dan kunt u die hieronder noteren.

Vragenlijst leerlingen PO/SO

1. Er is op jouw school een juf of meester die na schooltijd activiteiten organiseert op het gebied van sport en muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans. Ken je deze juf of meester?
- ja
 - nee

Naschoolse activiteiten

Wil je aankruisen aan welke activiteiten je hebt meegedaan na schooltijd en ook of je ze al eerder deed?

Sport

2. Heb je vorig schooljaar meegedaan aan activiteiten na schooltijd op het gebied van sport? (We bedoelen niet de gymlessen).
- Ja
 - Nee <Ga verder met vraag 7>
3. Heb je wel eens eerder iets aan deze sporten gedaan?
- Nee, het was voor het eerst
 - Ja, ik had dit al eerder gedaan
 - Sommige wel, sommige niet
4. Wat vind je van deze sportactiviteiten?
- heel erg leuk
 - leuk
 - niet leuk en niet stom
 - stom
 - heel erg stom
5. Ben je door de sportactiviteiten vaker gaan sporten?
- ja, ik sport meer
 - nee, ik sport nog evenveel als voor ik meedeed met de sportactiviteiten na schooltijd
6. Ben je na dat je mee hebt gedaan aan de sportactiviteiten lid geworden van een sportclub?
- ja, ik ben lid geworden van een sportclub (bijvoorbeeld van een voetbalvereniging)
 - nee, ik ben geen lid geworden van een sportclub (bijvoorbeeld van een voetbalvereniging)

<Als v2 gelijk is aan 1, ga naar Kunst en cultuur>

7. Waarom heb je niet meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van sport? (We bedoelen niet de gymlessen).
- Ik heb geen tijd
 - Ik vind het niet leuk
 - Ik mocht niet

Kunst en Cultuur

8. Heb je vorig schooljaar meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur? Bijvoorbeeld muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans.
- Ja
 - Nee <Ga verder met vraag 12>
9. Heb je wel eens eerder iets aan deze activiteiten gedaan?
- Nee, het was de eerste keer
 - Ja, ik had dit al eerder gedaan
 - Sommige wel, sommige niet

10. Wat vind je van deze kunst- en cultuuractiviteiten (muziek, tekenen/schilderen, toneel, dans)?
- heel erg leuk
 - leuk
 - niet leuk en niet stom
 - stom
 - heel erg stom
11. Ben je door de kunst en cultuuractiviteiten (muziek, tekenen/schilderen, toneel, dans) vaker mee gaan doen aan kunst en cultuuractiviteiten?
- ja, ik doe vaker mee aan activiteiten zoals muziek, tekenen/schilderen, toneel en dans
 - nee, ik doe nog evenveel aan deze activiteiten mee als voor ik meedeed aan de activiteiten na schooltijd

<Als v8 gelijk is aan 1 einde vragenlijst>

12. Waarom heb je niet meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur?
Bijvoorbeeld muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans.
- Ik heb geen tijd
 - Ik vind het niet leuk
 - Ik mocht niet

Vragenlijst leerlingen VO

1. Er is op jouw school een docent die na schooltijd activiteiten organiseert op het gebied van sport en muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans. Ken je deze docent?
- ja
 - nee

Naschoolse activiteiten

Wil je aankruisen aan welke activiteiten je hebt meegedaan na schooltijd en ook of je ze al eerder deed?

Sport

2. Heb je vorig schooljaar meegedaan aan activiteiten na schooltijd op het gebied van sport? (We bedoelen niet de gymlessen).
- Ja
 - Nee <Ga verder met vraag 7>
3. Heb je wel eens eerder iets aan deze sporten gedaan?
- Nee, het was voor het eerst
 - Ja, ik had dit al eerder gedaan
 - Sommige wel, sommige niet
4. Wat vind je van deze sportactiviteiten?
- heel erg leuk
 - leuk
 - niet leuk en niet stom
 - stom
 - heel erg stom
5. Ben je door de sportactiviteiten vaker gaan sporten?
- ja, ik sport meer
 - nee, ik sport nog evenveel als voor ik meedeed met de sportactiviteiten na schooltijd
6. Ben je na dat je mee hebt gedaan aan de sportactiviteiten lid geworden van een sportclub?
- ja, ik ben lid geworden van een sportclub (bijvoorbeeld van een voetbalvereniging)
 - nee, ik ben geen lid geworden van een sportclub (bijvoorbeeld van een voetbalvereniging)

<Als v2 gelijk is aan 1, ga naar Kunst en cultuur>

7. Waarom heb je niet meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van sport? (We bedoelen niet de gymlessen).
- Ik heb geen tijd
 - Ik vind het niet leuk
 - Ik mocht niet

Kunst en Cultuur

8. Heb je vorig schooljaar meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur? Bijvoorbeeld muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans.
- Ja
 - Nee <Ga verder met vraag 12>
9. Heb je wel eens eerder iets aan deze activiteiten gedaan?
- Nee, het was de eerste keer
 - Ja, ik had dit al eerder gedaan
 - Sommige wel, sommige niet

10. Wat vind je van deze kunst- en cultuuractiviteiten (muziek, tekenen/schilderen, toneel, dans)?
- heel erg leuk
 - leuk
 - niet leuk en niet stom
 - stom
 - heel erg stom
11. Ben je door de kunst en cultuuractiviteiten (muziek, tekenen/schilderen, toneel, dans) vaker mee gaan doen aan kunst en cultuuractiviteiten?
- ja, ik doe vaker mee aan activiteiten zoals muziek, tekenen/schilderen, toneel en dans
 - nee, ik doe nog evenveel aan deze activiteiten mee als voor ik meedeed aan de activiteiten na schooltijd

<Als v8 gelijk is aan 1 einde vragenlijst>

12. Waarom heb je niet meegedaan aan naschoolse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur?
Bijvoorbeeld muziek, tekenen/schilderen, toneel of dans.
- Ik heb geen tijd
 - Ik vind het niet leuk
 - Ik mocht niet

